Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliserings-projekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

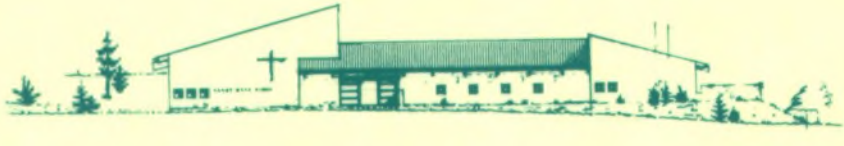
Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

Jørgen Bredholt

Sankt Hans Menighed - før og nu

Fragmenter til historien omkring en multietnisk romersk-katolsk forstadsmenighed

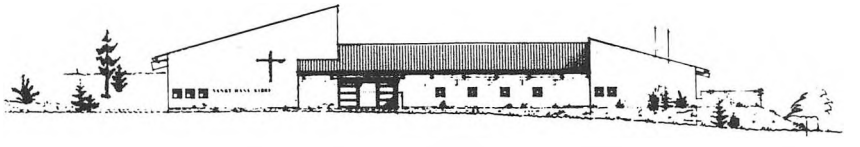

Sankt Hans Menighed • Hørsholm 1999

Jørgen Bredholt

Sankt Hans Menighed før og nu

Sankt Hans Menighed • Hørsholm 1999

KARLEBO KOMMUNES
BIBLIOTEKER

Indhold

Forord 3

Indledning 4
St.Andreaskollegiet 5

Menighedens grundlæggelse
1899: Den første start 7

1912 Den anden start 10

1918 - 1920 "Med foden under
egen knælebænk". Kapellet i Hørsholm 13

1929 - 1948: Annekssogn til
Helsingør 22

1948 - 1966: Selvstændig menighed 25

1967 - 1979: Den nye kirke bygges 33

1979 - 1999: De seneste 20 år 51

Bilag 1: Præstefortegnelse 64

Bilag 2: Forvaltningsråd og
menighedsrådsformænd 65

Bilag 3: Jubilæums-psalmen fra 1929 66

Bilag 4: Anvendt litteratur 67

Sankt Hans Menighed før og nu
af Jørgen Bredholt.
Udgivet af Sankt Hans Menighed, Hørsholm 1999.
Sat med Garamond ordinær og kursiv og trykt hos
Nofo-Print, Helsingør.

ISBN: 87-987212-0-8

Forord.

Menighedsrådet ved Sankt Hans Menighed bad mig for nogle år siden om at udarbejde en beskrivelse af de første 100 år i Hørsholm i anledning af menighedens 100 års jubilæum.

Det har på mange måder været en både spændende og udfordrende opgave, som dog aldrig var blevet afsluttet uden mange herlige menneskers store hjælp og og gode hukommelse.

Ikke mindst føler jeg grund til at takke Kjeld Kallan, som har vist sig at have en enestående klar erindring om i hvert fald de sidste 60 års historie i Hørsholm, og Karl Hvidberg, som igennem rigtig mange år har været menighedens "fotografiske historiker".

Endelig kan der være god grund til at takke de mange institutioner og fonde, der ved deres økonomiske hjælp har gjort en udgivelse mulig.
Hørsholm Kommune.
Stiftelsen Hoffmanns Minde.
Frederik Wilhelm Krafts Legat.
Den katolske menighed i Birkerød.
Sankt Joseph Søstrene i Danmark.
Søstrene af Det Dyrebare Blod i Danmark.

Jørgen Bredholt,
Nivå, juni 1998

Den 22. juni 1999 kan den katolske menighed i Hørsholm, Sankt Hans sogn, fejre, at det da er nøjagtig 100 år siden, at *pater Jon Svensson S.J* læste den første hellige messe i Hørsholm. Det er derfor fundet rimeligt at fejre dette jubilæum med en beskrivelse af hvordan det hele begyndte og hvordan det siden er gået.

Som indledning, først en kort beskrivelse af det sted og den tid, hvor den nye menighed fik sit hjemsted kort før år 1900. I nogle charmerende erindringer, som en senere skoleinspektør i Hørsholm, *P.F. Tryde (1865 - 1942)* har skrevet, og som blev udgivet af museumsforeningen for Hørsholm og Omegn 1983 med titlen "Erindringer fra Hørshom 1889 - 1940", er man meget tæt på den tid og stedet. Hans første og umiddelbare spørgsmål, da han som ung mand fik tilbudt en lærerstilling ved den private realskole, var: "Hvor i alverden ligger Hørsholm, og hvordan kommer man dertil." Han vidste jo nok, at det var i Nordsjælland, at der havde ligget et slot, hvor Struensee og Caroline Mathilde havde sværmet, og at digteren Henrik Hertz havde skrevet et digt om posthuset i Hørsholm. Men det var også alt, hvad han vidste på forhånd.

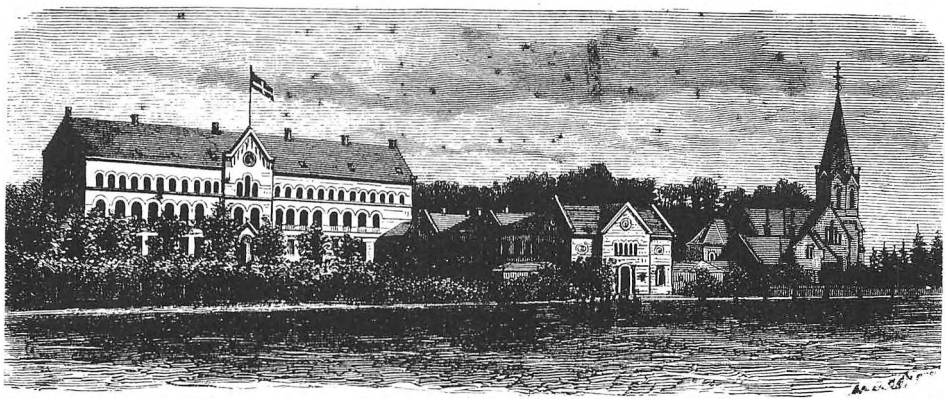

Biskop Johannes von Euch 1834 - 1922, der i 1892 blev den første katolske biskop i Danmark efter Reformationen, oprettede i 1899 den katolske menighed i Hørsholm der blev opkaldt efter hans "navnehelgen". Gennem erhvervelsen af "Kirkebakken" i Hørsholm i foråret 1918 skabte han endvidere grundlaget for den senere opførelse af et trækapel og endelig den nuværende kirke på dette sted.

Når man idag betragter det arealmæssigt vidtstrakte villa-område, der går under betegnelsen "Hørsholm Kommune", der jo nu er mest berømt for sin lave skatteprocent, kan det være vanskeligt at forestille sig den lille by, som lærer Tryde flyttede til for lidt mere end 100 år siden. Byen var dengang koncentreret omkring det, der i forlængelse af Hørsholm "Midtpunkt" i dag kaldes "Hovedgaden" hvor man endnu kan finde enkelte af byens gamle huse. Byen levede antagelig dengang fortsat i mindet om sin store fortid, da den var "slotsby" for det af Christian VI i perioden 1733 - 44 opførte firfløjede barokanlæg: Det pragtfulde Hirschholm Slot.
Slottet var blevet nedrevet i 1810-12 og Hørsholm var i slutningen af århundredet langsomt ved at vågne op af "tornerosesøvnen" efter slottets nedrivning. Medvirkende hertil var det, at kystbanen i 1897 omsider blev ført igennem til Rungsted, så det ikke længere var postvognen mellem Holte og Hørsholm, der var eneste forbindelse til omverdenen udover skibsforbindelsen fra Rungsted. Jernbaneforbindelsen forøgede snart indbyggertallet. En anden vigtig faktor, der også blev stærkt medvirkende hertil var, at Hørsholm Klædefabrik, der var blevet grundlagt i 1842, og som kort før år 1900 havde fået ny ejer, nu voksede betydeligt fra 10 ansatte til 150 i 1901. Mange af de nyansatte blev, som det vil fremgå af det følgende, hentet fra den katolske del af Tyskland, og det var netop ønsket om kirkeligt at kunne betjene disse tilflyttede katolikker, der blev bestemmende for oprettelsen af en katolsk menighed i Hørsholm. Mulighederne for at komme i en katolsk kirke i Nordsjælland var nemlig ganske begrænsede omkring år 1900.

Det kan være vanskeligt at forestille sig i dag, hvor der findes "en sand rigdom" af kirker, klostre, kursusejendomme og andre katolske institutioner

i dette område. For en "kirkesøgende" katolik i Hørsholm år 1900, var der selvfølgelig muligheden for at benytte den nyanlagte kystbane og tage toget til København for at besøge St. Ansgars kirke i Bredgade, der var opført i 1842, hvor Biskop *von Euch* residerede (1884 - 1922). Der var dog på dette tidspunkt også muligheden at tage til den i 1873 opførte St. Andreas kirke i Ordrup, der i 1913 blev selvstændig sognekirke, bl.a. omfattende Hørsholmområdet. Endelig var der Helsingør, der kort efter år 1900, i 1904 blev et selvstændigt sogn, hvorunder bl.a. Nivå hørte og i 1929 også kom til at omfatte Hørsholmområdet. I år 1900 var der i Helsingør søndagsmesse i et kapel i Sudergade 8, og fra 1904 på Marienlyst Alle, inden man i 1907 flyttede til Nygade 8, hvor også den nuværende kirke blev bygget i 1930.

St. Andreas Kollegiet og Kirke som det så ud omkring tidspunktet for oprettelsen af menigheden i Hørsholm. Adskillige præster fra Kollegiet spillede en helt afgørende rolle ved menighedens start.

Den 30. august 1873 oprettedes i Ordrup, der dengang var en nærmest landlig idyl nord for København, en katolsk kostskole for drenge, som kom til at eksistere i næsten 50 år frem til 1920 under navnet: ***St. Andreas Kollegiet***.

Skolens stifter var *kammerherreinde Polly Berling (1825-1895)*, f. Haderup, der i 1854 var blevet gift med den senere *kammerherre Carl Berling, (1812-1871)*, som i 1860 havde erhvervet ejendommen Orduphøj. Polly Berling var selv i 1869 blevet optaget i den katolske kirke. Under besøg i Rom kom hun jævnlig i kirken San Andrea delle Fratte i nærheden af Den Spanske Trappe, hvor hun følte sig særlig tiltrukket af Mariabilledet i sakramentskapellet. Da hun i 1870 påbegyndte opførelsen af en katolsk kirke ved Ordruphøj, og kort efter oprettelsen af en skole der, var det naturligt at vælge navnet "Sankt Andreas" til begge de institutioner, der blev opført på Ordruphøj.
Fru Berling havde oprindeligt tænkt sig et vajsenshus ledet af Skt. Joseph Søstrene, der havde stor andel i hendes konversion, og hvem hun var inderligt hengiven hele sit liv igennem. Til vajsenhuset skulle der høre et kapel, men senere bestemte hun sig til at lade opføre en rigtig kirke, og kirkens grundsten blev lagt St. Andreas dag, d. 30. november 1871. Om starten i Ordrup er der for nylig kommet en meget spændende publikation:

"Skt. Andreas Kirke 1873-1998, strejflys over livet i og omkring kirken i 125 år" ved Sebastian Olden Jørgensen, 1998.

Som følge af den samtidige udvikling i Tyskland, den såkaldte "kulturkamp", var det i 1872 lykkedes Bismarck, der forfulgte den katolske kirke, at få forbudt jesuitterne at arbejde indenfor det tyske rigsområde. Da dette "frigjorde" en række af ordenens lærerkræfter, opstod i Danmark tanken om at få oprettet en højere skole for drenge i Danmark. Da lederen af den katolske kirke i Danmark, præfekt *Hermann Grüder* forelagde denne plan for fru Berling, gik hun med glæde med på ideen.

Som det vil fremgå af den efterfølgende beretning, fik ikke mindst St. Andreas Kirke, og måske navnlig St. Andreaskollegiet, afgørende betydning for den kommende menighedsdannelse i Hørsholm. Ved Kollegiet fandtes nemlig en gruppe af lærere, jesuiterpatres, som havde det overskud og den viljestyrke, der skulle til, når man ved siden af en sikkert anstrengende gerning som gymnasielærer på en stor kostskole, hver anden søndag skulle tage til Hørsholm for dér at støtte og opmuntre en ny menighed, der boede spredt og som endnu ikke havde et fast sted at holde gudstjenester.

Et af kendetegnene ved menigheden i Hørsholm, fra dens spæde start for 100 år siden og helt frem til jubilæumsdagens nuværende menighed, har været dens multietniske karakter. Den dybere baggrund for menighedens oprettelse var, som nævnt, ønsket om at kunne give kirkelig betjening til "de fremmede iblandt os". Det var dengang i 1890'erne, sikkert blandt mange andre, de katolske arbejdere på Hørsholm klædefabrik og lidt senere også de polske teglværksarbejdere fra teglværkerne i Nivå, samt polakker, der i perioder arbejdede på landbrug i Hørsholms omegn. Hertil kom de meget fåtallige katolske danske familier i området. Idag er menigheden i Hørsholm fortsat en menighed, der er sammensat af mange nationaliteter, der har været talt helt op til repræsentanter for 30 forskellige folkeslag. Senest med et stort og spændende kontingent af flygtninge fra Vietnam. Det giver et helt specielt milieu.

Fortiden, selv den tidligste start for 100 år siden, er dog ikke længere væk end at man så at sige har kunnet "holde den i hånden", derved at menighedens ældste medlem, fru Katarina Hansen, der døde som 100 årig i april 1994, var datter af en af de ansatte på Hørsholm klædefabrik, der var årsag til, at det hele startede. Selv om mange af menighedens medlemmer, som det er typisk for en forstadsmenighed, i dag er tilflyttere, er der dog gennem familien Kallan fortsat i menigheden repræsentanter for en af de danske katolske familier, der har støttet og vel i perioder nærmest "båret" denne menighed næsten helt fra begyndelsen.

Menighedens grundlæggelse.

1899: Den første start.

Til en beskrivelse af hvordan det hele begyndte findes der en ren "guldgrube" af oplysninger i Nordisk Ugeblad for katolske Kristne 1929 s. 455 f.f.., der også blev udgivet som særtryk samme år. Under den manende overskrift: "***Hørsholm***. Et eksempel på en begyndelse" beretter *Pater Spaus, S.J.,* kapellan ved St. Andreas kirken i Ordrup (1922-1930), der kort efter og i en periode (1930-1937) var sognepræst ved Sankt Andreas sogn i Ordrup. Han havde tidligere (1902-1905) været lærer ved Sankt Andreas Kollegiet i Ordrup. Anledningen til pater Spaus' skildring i Ugebladet var, at St. Hans Kapel i Hørsholm med tilhørende menighed den 1. juli 1929 blev udskilt fra sin modermenighed i Ordrup for at blive forenet med den katolske menighed i Helsingør.
Pater Spaus indleder sin beretning, der danner grundlaget for de følgende sider, med at beskrive hvordan *pater Jon Svensson* (1857- 1944) fra St. Andreas Kollegiet den 22. juni 1899 læste den 1. hellige messe i Hørsholm. Den nævnte pater havde overhovedet indlagt sig store fortjenester ved dengang, efter opfordring fra biskop von Euch, den katolske kirkes overhoved i Danmark (1884-1922), at rejse rundt og holde gudstjeneste på Sjælland. Efter sine egne dagbogsoptegnelser havde pateren i årene 1899-1904 foretaget 193 sådanne rejser!

Jon Svensson, der blev kaldt *Nonni* af sin mor, er ifølge Encyclopaedia Britannica, 14. udg. 1929, artiklen om Islands historie s. 46, født på gården Gödruvellir på Nordisland. Hans stamfader var den normanniske konge af Dublin, *Olav den Hvide,* mens hans stammoder var dronning *Audr den Dybsindige,* en stærk frue der, da hun var blevet gammel, hemmeligt lod bygge et skib i skoven inden hun med et stort hærfølge fra Irland "lystigt kom hjem" til Breidifjord på Island over Skotland.

Om *pater Jon Svensson* kan man endvidere læse i den norske dominikaner *Kjell Arild Pollestad's* bog: "Min Islandsfærd", Cappelens Forlag Oslo1986, s.80 f.f. Han beretter, at pater Svensson, der var født i Akureyri på Nordisland, i dag er den mest berømte katolske præst fra Norden i nyere tid. Det er man bekendt med i Akureyri, hvor hans barndomshjem nu er indrettet til museum. 13 år gammel forlod han Island, efter at en fransk adelsmand havde tilbudt at bekoste hans uddannelse i Frankrig, på foranledning af den franske "nordpolsmission". Dette tilbud til den islandske dreng må nok ses som et af de sidste udslag af den såkaldte "nordpolsmission", der startede i 1855 som resultatet af et ønske fra Pius IX (pave 1846-78) om en katolsk missionsvirksomhed i de arktiske områder.
Dette fremstød, der fik megen støtte fra fransk side, bl.a. fra selveste Napoleon III, omfattede, udover det nordlige Skandinavien, også Atlanterhavsøerne, herunder Færøerne og Island. Det blev i starten ledet af en fan-

Pater Jon Svensson S.J. (1857-1944), menighedens grundlægger og store velgører i de første vanskelige år. Tegningen er fra 1935, hvor han for længst havde forladt Danmark, og var blevet den verdensberømte katolske forfatter: "Nonni".

tasifuld russer, Djunkowsky med hovedkvarter i Alta i Nordnorge, en kort tid dog også med hovedkvarter på Solitude på Nørrebro. Der var tale om et selvstændigt præfektur, som man dog opgav efter bl.a. store personproblemer i 1869 og virksomheden på Island blev lagt ind under præfekturet i Danmark. Om dette spændende kapitel af vor tidligste kirkehistorie, er der fyldigt redegjort for i det norske værk: "Den katolske kirke i Norge", Aschehoug & Co, Oslo 1993 s.169 f.f.

En septemberdag i 1870 drog således Jon Svensson ud af Eyjafjorden med sejlskibet Waldemar af Rønne. På grund af efterårsstormene tog rejsen til Danmark hele 5 uger. Skibet drev først nord for polarcirklen og langt op i havisen inden kursen blev lagt sydpå, og man nåede til København. Den fransk-tyske krig forhindrede nu Jon Svensson i at drage videre fra København til Frankrig og han forblev derfor et år i Danmark, hvor han gik over til katolicismen. I en netop udgivet bog i anledning af 100 året for Jesu Hjerte kirkes opførelse: "Omkring Jesu Hjerte" af P. Hamton Frosel, Reitzel Forlag København 1995, kan man på billedet s. 45, se den 13-årige Jon Svensson under sit ophold i København i 1870, som elev på det 1. hold i den af jesuitterne netop nyoprettede katolske skole i Ny Kongensgade, forgængeren for den senere St. Knuds skole i Stenosgade.Under opholdet i København boede han i den katolske præstegård i Bredgade. Da han et år senere kom til Frankrig gik han på latinskole i Amiens (Collège de la Providence) og trådte senere ind hos jesuitterne. Efter nogle års universitetsstudier i Frankrig, Holland og Belgien (Louvain) kom han i 1883 tilbage til Danmark, hvor han først var præfekt og senere lærer ved det dengang kun 10 år gamle St. Andreas kollegiet i Ordrup, hvor han i første omgang blev til 1885 for derefter at studere teologi i England og blive præsteviet (31/8 1890). Han vendte tilbage til St. Andreas kollegiet 1892, hvor han derefter underviste frem til 1912 i de fleste fag i de små klasser og i gymnasiet i oldnordisk, fransk og gymnastik. Da helbredet i perioder forhindrede ham i at undervise, begyndte han at skrive bøger for børn om sine barndomsoplevelser på Island under navnet "Nonni".Den første kom i 1906. De fleste af "Nonni-bøgerne" er skrevet på tysk, men blev efterhånden oversat til 40 sprog. To gange kom han tilbage til Island. I 1930 indbød den islandske regering ham således til Altinget's 1000 års jubilæum. Da besøgte han også Akureyri, hvor han blev udnævnt til æresborger. Hans bøger er som nævnt historier fra hans egen barndom på Island, og deres succes har sikkert sammenhæng med, at de i al deres uskyld virker så ægte. Han, der nok må betegnes som ***menighedens grundlægger***, døde først i Køln i 1944 87 år gammel. Pollestad afslutter sin omtale af den gamle islandske jesuitterpater med at bemærke, at der fortsat ikke er nogen udover den islandske nobelpristager, Haldór Laxness, der kan gøre ham rangen stridig som verdens mest læste islandske forfatter! Pater Heggum har berettet, at honorarerne fra det store forfatterskab fik stor økonomisk betydning under den anden verdenskrig, idet ordenen meget vist havde overflyttet pater Svensson til ordenens hus Valkenburg i Holland. Det var faktisk disse indtægter alle dér levede af under krigen.

Når Hørsholm kom med i pater Jonsson's udbredte "rejsevirksomhed" på Sjælland skyldtes dette, at direktøren for Hørsholm klædefabrik, Joh. Küpper, var katolik fra Aachen, ligesom også flere af arbejderne var fra katolske egne, typisk fra Rhinlandet og Bøhmen. Gudstjenesterne blev holdt i direktørens bolig.
St. Andreaskollegiet i Ordrup, hvor pater Svensson hørte hjemme, må virkelig have følt sig ansvarligt for den nye "missionsstation". De forærede den nye menighed et alterbord med lysestager og en del paramenter. Pater Svensson købte i Paris en Jesu-Hjerte Statue, der senere fik plads i det faste kapel. Til canontavlerne, som man dengang havde på alteret med de faste canontekster, lavede pater Svensson selv rammerne.

En ophængt bøsse gav et godt udbytte. Præsten kunne således efter hver gudstjeneste indskrive beløb som: 11, 17, 32 og 12 kr. o.s.v. På den måde kunne udgifterne bestrides, også til nyanskaffelser. "Lokalet var jo gratis og præsten var nøjsom", som det anføres af pater Spaus. Pater Svensson tilbagelagde næsten altid vejen mellem Ordrup og Hørsholm på cykel. Der var messe hver anden søndag, læst af pater Svensson eller en anden præst fra St. Andreaskollegiet. Gennemsnitligt var der 25 - 30 kirkegængere, som alle var glade og taknemlige for den hjælp, der blev ydet dem.

Desværre forlod den katolske direktør for klædefabrikken, Joh. Küpper, Hørsholm i september 1904. Da også flere andre katolske familier flyttede, indstillede man gudstjenesterne den 28. september 1904. Kirkeinventaret blev bragt til Ordrup. Hørsholm menigheds første afsnit kom altså til at vare lidt mere end 5 år.

Om de første vanskelige år berettede *Pater Heggum S.J.* i 1984, da menigheden i Hørsholm fejrede 5 års jubilæum for den nye kirke, bl.a. følgende på grundlag af en af *Pater Svensson* ført dagbog:

"Det hele begyndte den 16. februar 1902, 1. fastesøndag, med en højmesse, på latin naturligvis, med tysk prædiken, læst af Andreas Kollegiets rektor P. Joseph Droste, i et værelse i boligen hos klædefabrikkens direktør, hvis navn var Küpper. Messe holdes hver anden søndag af kollegiets præster. I juni får P. Jon Svensson, som dengang var lærer på Kollegiet, overdraget opgaven. Den 6. juli 1902 er hans første messe". Han har ført dagbog:
"Fremmedarbejdere: Tyskere fra Achen.
De ønsker, at der prædikes på dansk, som de jo selv skal lære.
Den 6. juli 1902 er der 18 deltagere
Den 20. juli: 20. Én der går til kommunion. Ingen til skrifte.
Den 17. august: 10, ingen til kommunion. Ingen til skrifte.
og sådan fortsætter det . Den 4. januar 1903: 10.
"Folkene er utilfredse med lønnen på fabrikken og med resten, hvis navn er Holzapfel.
Vil hjem til Achen".
Så godt som altid: Ingen til sakramenterne.

Det samme:
9. april 1903: Skærtorsdag: 24 deltagere. Ingen til sakramenterne. Velsignelse og opstilling af en Jesu Hjerte statue. Jeg bringer to sølvlysestager, messebog, to kærter, en lyseslukker. Jeg synger højmessen, men menigheden synger stadigvæk ikke."
Den 10. maj noterer P. Svensson: "Folkene ønsker et selvstændigt kapel. De generer sig altid ved at skulle komme til Küppers.
"Alle tilstede" står der fra nu af ved næsten hver søndag. D.v.s. der befandt sig 25 personer i det værelse, som tjente som kapel. Men i efteråret 1904 forlader familien Küpper Hørsholm og menigheden er hjemløs."
P. Svensson's dagbog om sit arbejde i Hørsholm holder op den 28. sept. 1904 med bemærkningen: "Küpper rejser på fredag. Den samme dag henter Broder Bader alle kirketing. Dermed har missionen i Hørsholm foreløbig fundet sin afslutning."

En tilsyneladende uoverensstemmelse omkring tidspunktet for "hvornår det hele egentlig begyndte i Hørsholm" opstår såfremt man sammenligner ovennævnte beretning, der som nævnt bygger på pater Svenssons dagbog med de tidsangivelser, der er angivet i den tidligere gengivne artikel af pater Spaus i Katolsk Ugeblad for 1929.
Forklaringen på denne tilsyneladende uoverensstemmelse er antagelig, at pater Svensson i sin dagbog har taget udgangspunkt i det tidspunkt, hvor han af St. Andreaskollegiets rektor, pater Droste, formelt har fået overdraget ansvaret for betjeningen af menigheden i Hørsholm. I sine dagbogsnotater anfører pater Svensson umiddelbart efter: "at gudstjenesterne hidtil "bis jezt" - d.v.s. før 1902 - har været afholdt i et værelse hos fabriksdirektøren".

Da dette udsagn på ingen måde kan siges at udelukke den ældgamle tradition i menigheden, at dagen er den 22. juni 1899, er der ikke fundet nogen grund til at ændre heri.

1912: Den anden start.

Først 8 år senere begyndte det på ny at lysne i foråret 1912. Det var nu igen selveste den navnkundige rektor for St. Andreaskollegiet gennem 12 år (1899-1905 og 1911-1917) *pater Joseph Droste, (1858- 1924)*, der også havde stået bag den store udbygning af St. Andreaskollegiet i 1903-1904. Han havde altid vist stor interesse for foretagendet i Hørsholm og for de katolikker, der endnu boede der. Antallet af disse var i øvrigt på dette tidspunkt steget, idet klædefabrikkens direktion havde formået at få flere nye folk fra de tyske og bøhmiske egne til at komme herop. Der boede nu også et par danske katolske familier i Hørsholm. Og endelig fandtes der på gårde i omegnen en del polske arbejdere, beskæftigede med landbrug fra forår til vinter.

Der var altså anledning til på ny at begynde arbejdet med en menighed i Hørsholm. Rektor Droste lagde arbejdet i pater Svenssons øvede hænder, og som medhjælper fik han endog en yngre medbroder pater *Vilhelm Irlenborn*, der var præsteviet 1905. Der blev nu lejet et større værelse i ejendommen "Gotin", nu "Valdemarshus" på Udenomsvej, nu Ørbæksvej, og kirkesagerne bliver på ny transporteret til Hørsholm fra opbevaringen i Ordrup. Der suppleredes med nogle kirkebænke, hvoraf nogle tidligere havde hørt hjemme i St. Andreaskollegiets huskapel, mens andre blev lavet fra ny. Herefter blev der atter holdt søndagsgudstjenester i Hørsholm.

Den første messe fejredes pinsedag , søndag den 26. maj 1912. I Nordisk Ugeblad for katolske Kristne 1912, s. 344 kan man læse følgende meddelelse: " **Gudstjeneste i Hørsholm.** Der vil blive afholdt gudstjeneste (med prædiken) for første gang på pinsesøndag kl. 9 (i ejendommen Gotin 1. sal) Udenomsvej, Hørsholm. I fremtiden vil der fra nu af blive afholdt gudstjeneste her (messe og prædiken) hver anden søndag kl. 9."

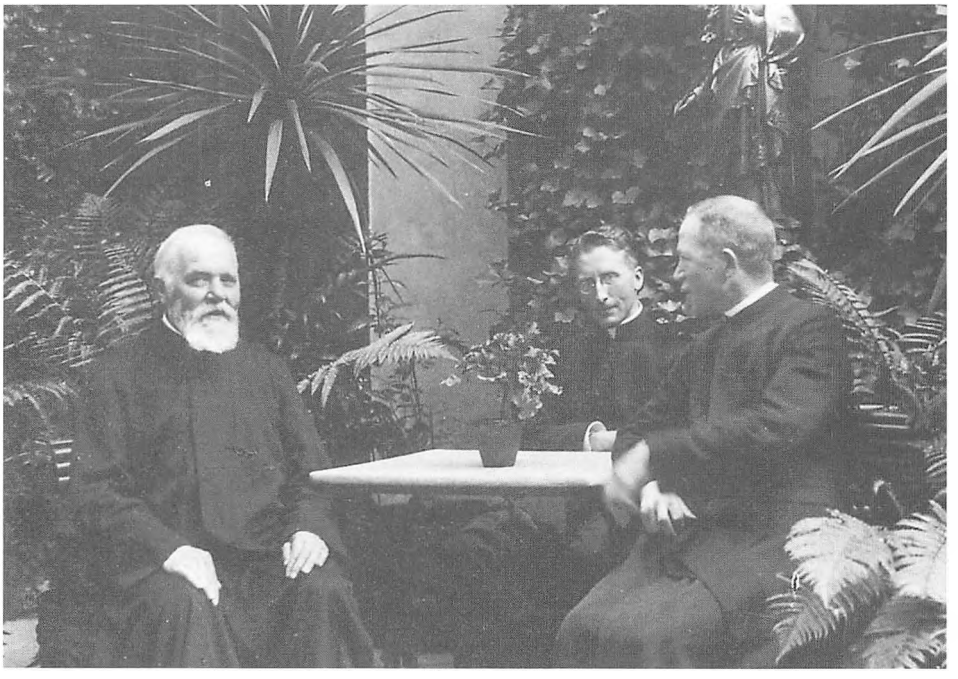
I det følgende nr. af Ugebladet s. 353 kan man efterfølgende læse: "at der er lejet en efter forholdene smuk sal, hvor et alter er opstillet og bænke, endnu kun 3! og der er dog plads til en del endnu og trang både dertil og til meget andet udstyr, så hvis velgørere vil tænke på det lille nye kapel, vil der være brug for alle gaver, både store og små. Der har i årenes løb samlet sig en hel lille katolsk menighed i Hørsholm, som med glæde ser et kapel indrettet i sin midte. For københavnske katolikker kan kapellet indgå som et udmærket led i en søndagstur i Nordsjælland: når man f.eks. tager kl. 7 om morgenen fra København, kan man med langsom cyklekørsel over Rungsted nå Hørsholm til gudstjenesten kl. 9, og derefter fortsætte turen i de naturskønne egne deroppe."

Denne opfordring til velgørere fra ind og udland til den lille menighed i Hørsholm var på ingen måde forgæves. Der kom både alterduge og messeklæder og mere til. Menigheden selv holdt alt i pæn stand og smykkede alteret med blomster. En bøsseindsamling indbragte så meget, at udgifterne til præstens rejse og morgenmad kunne dækkes.

I lighed med 8 år tidligere blev der afholdt messe hver anden søndag. Til at begynde med var gudstjenesten rig på afveksling. Menighedens sammensætning var jo sprogligt set ret broget, og såvidt muligt skulle alle ønsker tilfredsstilles. Der blev sunget både danske, bøhmiske, polske og tyske sange. Prædikener og bønner var snart tyske, snart danske. Lidt efter lidt gled man dog over i det danske tungemål, og en yderligere enhed var tilvejebragt, da menigheden under megen tålmodighed og udholdenhed havde fået lært den latinske koralmesse Nr. 8 "De Angelis". Et harmonium var dog også anskaffet til støtte for sangen.

Pater Svensson, der, som nævnt ovenfor, efterhånden var blevet en skattet forfatter og foredragsholder i Tyskland og Frankrig, rejste efter henved 30

års gerning ved St. Andreaskollegiet fra Danmark i august 1912, og menigheden måtte nu tage afsked med den præst de med rette betragtede som deres grundlægger og store velgører. Herefter blev det hans unge medhjælper pater Irlenborn fra St. Andreaskollegiet i Ordrup, der "pastorerede" Hørsholm bistået af andre præster fra Ordrup, iblandt dem pater *Ansgar Meyer*, der ved 1. verdenskrigs udbrud i 1914 helt måtte overtage hvervet fra pater Irlenborn, som blev bortkaldt fra landet. Pater Meyer bestred dette job indtil han blev forflyttet til Stockholm i juli 1920, umiddelbart efter St. Andreaskollegiets nedlæggelse.

Pater Ansgar Meyer S.J. der i perioden 1912 - 1920 var præst for den lille nye menighed i Hørsholm, hvor han blev "ildsjælen " frem for nogen bag opførelsen af trækapellet på Kirkebakken, hvis indvielse han kun lige nåede at opleve inden han blev forflyttet til Sverige i 1920. På billedet ses han kort efter ankomsten til Stockholm, hvor han ses længst til højre ved siden af den senere meget kendte sognepræst i Helsingborg. Msgr. B.D. Assarsson og længst til venstre ordensbroderen pater E. Wessel S.J., der var sognepræst ved jesuitternes menighed, Eugeniaforsamlingen i Stockholm.

Om årsagen til at pater Meyer blev forflyttet til Stockholm, kan man læse i en nylig udkommen bog om den katolske kirke i Sverige, Yvonne Maria Werner: "Världsvid men främmande", Katolska Bokförlaget, Upsala 1996, s. 235 og 256. Her fortælles bl.a. om en alvorlig strid mellem den katolske biskop Bitter i Sverige og jesuitterne der. Det blev efterhånden så alvorligt, at ordenen begyndte at trække sine præster ud af Sverige. Derfor stod man pludselig og manglede nordisk talende jesuitter i Stockholm, "da stridsøkserne blev nedlagt" i 1920. Den stridbare biskop fik kort efter, i 1921 besked om at indlevere sin afskedsansøgning. At pater Meyer også i sin nye stilling i Stockholm, hurtigt har været meget værdsat, kommer til udtryk ved at han af ledende lægfolk i Sverige blev betragtet som en "passende kandidat" til at overtage posten som biskop. Det blev dog ikke til noget.
Søndagsturen fra Charlottenlund til Hørsholm var, også bortset fra årstid og vejrlig, alt andet end en fornøjelse for præsten. Han måtte af sted med det første morgentog. Messen begyndte først kl. 9, og der var da et tidsrum på flere timer, som præsten enten måtte tilbringe på Rungsted Banegaard eller "slå ihjel" ved at gå lange omveje til Hørsholm. Det beboede hus,

hvori kapellet var indrettet, kunne ikke åbnes så tidligt om morgenen, og at opsøge katolikkerne i den årle morgenstund lod sig heller ikke gøre. I den sidste times tid før messen havde præsten dog adgang til kapellet, for at han kunne høre skriftemål eller på anden måde være til rådighed. Hjemrejsen til Ordrup kunne først finde sted hen på eftermiddagen og det endda først sent, når der var børn at undervise eller folk i omegnen, der skulle besøges eller opmuntres til at komme til søndagsmesse i Hørsholm. Det må i denne forbindelse ikke overses, at præsterne ved siden af "søndagstjenesten" i Hørsholm, alle var gymnasielærere ved St. Andreaskollegiets latinskole, og havde deres undervisning at forberede til næste dag.

Senere, i slutningen af 20'erne, hørte det til sjældenhederne, at der var polske arbejdere i Hørsholm-Birkerød kommune. Tidligere, omkring og lige efter århundredeskiftet, var der flere, og også for dem måtte der gøres noget. De kom flittigt til messe, undertiden endog under store ofre. For at prædike for dem på deres modersmål og høre deres skriftemål kom der fra tid til anden en pater fra St. Annæ Kirke på Amager, og det lykkedes også pater Meyer at formå en Elisabethsøster, der talte polsk, til at rejse til Hørsholm om søndagen for at tage sig af de polske piger.

1918 -1920: "Med Foden under egen knælebænk": Kapellet i Hørsholm

Da der altid vil være ulemper forbundet med at holde gudstjeneste på et lejet sted, kom den lille menighed i Hørsholm også snart på den tanke at bygge eget kapel. Det første skridt blev gjort i 1918. Forinden havde der dog, i forbindelse med oprettelsen af en "Ansgarius-Bonifaciusforening" i Ordrup i juni 1917, været forhandlet om, hvorvidt det ikke var bedre at bygge i Lyngby. Dette blev endog besluttet, og en indsamling i Ordrup var i fuld gang, da bladet vendte sig til fordel for Hørsholm, hvilket især skyldtes assistent, senere fuldmægtig i Fyr- og Vagervæsenet *Stefan Fink-Jensen, (1883 - 1951),* der ikke blot dengang, men også siden fik stor indflydelse på foretagendet. Han var i 1909 blevet optaget i den katolske kirke af pater Sialm S.J., Stenosgade. Han havde først en sommerbolig i Usserød, men byggede senere en helårsbolig der, ved Breelte Bakke. Som det vil fremgå af det følgende blev han en af menighedens store støtter i starten, som medlem af forstanderskabet og kateket. Alt dette fik dog en brat ende, da han i 1926 blev påkørt af en bil, mens han på cykel var på vej til sit arbejde på Holmen i København. Følgerne heraf var så alvorlige, at han blev pensioneret fra Fyrvæsenet i 1929, måtte opgive sit arbejde for menigheden og endelig flyttede til Vejlekanten i 1934. Den 10/11 1934 tog

menigheden afsked med ham. Fink-Jensen er i øvrigt oldefar til en af de seneste formænd for Danmarks Unge Katolikker,Louise Fink-Jensen.

Der var selvfølgelig dem, der beklagede dette omslag fra Lyngby til Hørsholm, der blev foretrukket fordi man allerede dér var begyndt, samt fordi de i Lyngby og Brede boende katolikker forholdsvis let kunne tage til gudstjeneste i Ordrup eller København. Først i 1938 fik man et kapel i Lyngby i en villa overfor jernbanestationen, men som et måske noget forsinket "plaster på såret", fik man til gengæld en ny stor og flot kirke i august 1957, mens den nye St. Hans kirke i Hørsholm, først kunne indvies i juni 1979, men herom senere.

I foråret 1918 købte Det Apostoliske Vikariat, altså den katolske kirke i Danmark, en grund i Hørsholm på 21,000 kvadratalen for 7.000 kr. med 3.000 kr. i udbetaling. I Ugebladet 1918, s. 233, kan man under overskriften **Hørsholm** læse, at "Ansgarstiftelsen har købt et større fritliggende grundstykke på et af de højest beliggende steder i byen, med herlig udsigt over Sundet.I nærheden står der en statue af den berømte tyske digter og konvertit, Grev Friedrich Leopold Stolberg. Om bygningsforetagender er der dog foreløbig ikke tale".

Arealet blev tilskødet St. Ansgarstiftelsen, som er og var den katolske kirkes "juridiske person" i Danmark. Ved dette køb fæstnedes tanken om oprettelsen af en større katolsk menighed midtvejs mellem Ordrup og Helsingør. En tanke, der unægtelig havde meget for sig. Antallet af katolikker i Hørsholm var i det år 63, og man regnede med, at tallet ville stige til 100 når man tog de omboende polakker og i det hele taget alle dem med, der boede i en times afstand.

Det besluttedes på den købte grund snarest muligt at bygge et beskedent kapel, hvori der, foruden kirkerummet og sakristi skulle være et værelse til ophold for præsten og afholdelse af undervisning og deslige. Pænt og praktisk skulle det være, men tillige billigt. Bedst ville det være, om kapellet kunne opføres uden hjælp udefra. Her var en udmærket lejlighed til at vise, hvad egne kræfter formåede, noget, der ofte var blevet udtalt. Det forretningsmæssige blev lagt i hænderne på en komité. Bestyrelsen for St. Hans Kirkes Byggefond, der kom til at bestå af d'herrer proprietær H. d'Auchamp, hvis dengang 6-årige dreng Paul senere blev sognepræst ved Sakramentskirken på Nørrebro, Da H. d'Auchamp kort efter rejste til Jylland blev han afløst af prokurist Aage v. Benzon, hvis bror Cay også senere blev sognepræst på Nørrebro. De øvrige medlemmer af denne komite , var den tidligere nævnte Stefan Fink-Jensen og redaktør A.M. Hutters, hvis 11-årige søn Knud (1909-97), ministrerede ved indvielsen af kapellet, og som mange år efter blev formand for menighedsrådet i Birkerød og senere i en lang periode regnskabsfører der.

Bestyrelsen offentliggjorde et opråb i Ugebladet den 21. april og den 6. ok-

tober 1918, Nordisk Ugeblad for katolske kristne årgang 1918, hhv. s.301 og s.754, begge gange anbefalede biskop v. Euch sagen på det varmeste, og da opråbet fremkom 2. gang var det tiltrådt af en række kendte trosfæller.

Helt profetisk anføres det i det første opråb bl.a.: "at Hørsholms beliggenhed ved Kongevejen midt mellem København-Lyngby og Fredensborg-Helsingør i nærheden af Rungsted i en egn, hvor villaer og landsteder vokser frem med rivende fart, fører tanken nødvendigvis hen på en fremtidig katolsk menighed på dette sted". Til slut anføres det med stor styrke:"Enhver øre og krone modtages med tak. Men her er også lejlighed til med en større sum at fortjene sig navn af ***stifter*** eller dog ***medstifter*** af en ny menighed"!

I St. Andreas Sogn dannes en lokalkomite til indsamling af bidrag, kontorchef *A.H. Wulff* var dens kasserer. Bidragene kom fra 10 øre til 1000 kr. Og de indkomne summer offentliggjordes i vort blad. En af de første gaver på 100 kr. kom gennem Biskoppen fra en "ukendt giver", og meldte sig som en "ringe tak til Frelseren i Alterets Sakramente for rig og ufortjent velsignelse ... måtte Jesu helligste Hjerte snart glædes ved fra et nyt alter at skue ned over sine forløste." I december 1918 afholdtes to indsamlingsprædikener i Jesu Hjerte Kirke i Stenosgade, de indbragte 282kr. 46 øre. I april året efter var der kollekt i St. Andreas Kirke, og i kapellet på Østerbrogade, hvorved der indkom 261 kr. 85 øre. Pater Meyer skrev i Ugebladet den 16. februar 1919:" Til byggefondet for St. Hans Kirke i Hørsholm har jeg af Ansg. Bonif.Foreningen modtaget 900 kr. Deraf har lokalkomitéen ved St. Andreas Kirke i Ordrup ydet de 600, vel er heri en særlig gave indbefattet, men langt den største del af denne sum er bleven tilvejebragt ved månedlige husindsamlinger i Hørsholmafdelingen alene over 100 kr. Vikariatskomitéen havde desuden fået to gaver på henholdsvis 100 og 150 kr. specielt til vort formål. Jeg siger herved hjertelig tak, især til de givere og samlere, hvem jeg ikke personlig kan tilkendegive vor taknemlighed."

I de månedlige husindsamlinger gjorde især Hr. redaktør Hutters og frøken Jeppesen et stort og ufortrødent arbejde.
I lighed med det ovennævnte tilfælde betegnede adskillige af giverne deres bidrag som tak for deres kaldelse til den Katolske Kirke eller for andre nådesbevisninger fra Gud. Efter kassererens meddelelser i Ugebladet nåede Byggefondet i tiden fra juli 1918 til oktober 1920 den sum 4.062 kr. 22 øre.

Den 2. maj 1920, kan man i Ugebladet s. 279 læse følgende fra pater Meyer: "Søndag d. 18. april tog vi afsked med vort fattige kapel i "Valdemarshus" vi - den lille menighed af både danskfødte, czekiske og polske katolikker- havde nu alligevel - trods alt - fundet den kær, stuen, som vi måtte kravle op til ad en kroget trappe for at hilses af Jesu-Hjerte billedets åbne arme. Vi havde fundet den kær, da vi jo dér siden pinse 1912 regelmæssigt

havde været samlede omkring Herrens Alter. Der stjal sig derfor en lille tåre frem i øjnene på en og anden under den sidste messe.
Nu er vi husvilde - kirkemøblerne står opmagasineret et eller andet sted, der holdes foreløbig ikke mere gudstjeneste i Hørsholm, men vi har jo en byggegrund, et dejligt stykke jord, hvorfra man kan se hen over by og gård og hilse både skov og sund. Og vi har en plan til en lille trækirke - nej det ord siger for meget - til en "bræddekirke"; den bliver 16 m. lang, 8 m. bred og 5 m.høj og skal i sin simple rektangulære form foruden selve kirkehallen indeholde 4 - 6 forskellige smårum for at gøre det hele så godt og praktisk for gudstjenesten og præst og folk, som det er muligt under de givne forhold.

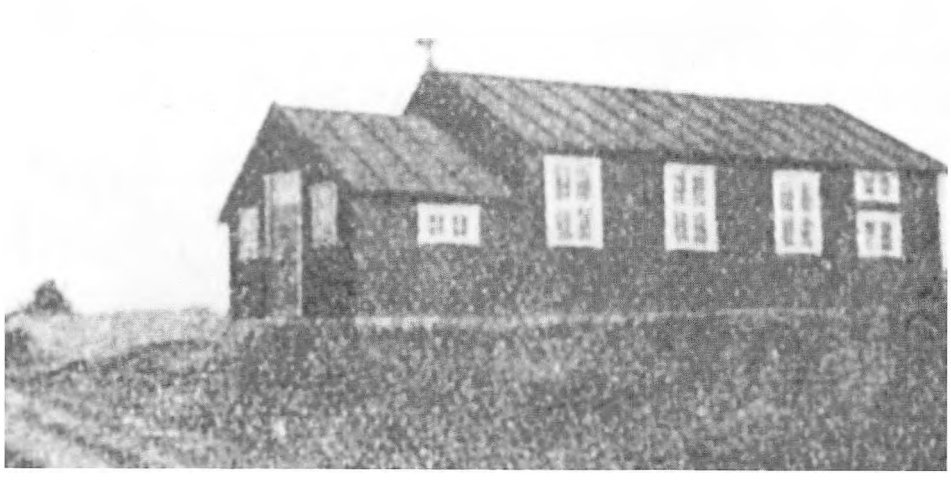
Vi ejer endvidere ikke så lidt af kirkens udstyr, som dels er foræret, (et smukt alter, en meget smuk kommunionsbænk m.m.), dels er ved at blive tilvirket af flittige hænder. Vi har også penge, nogle da, ca. 7.500 kr., som katolikkernes ædelmodige offervillighed , ofte anonymt, har ladet os tilkomme for Guds og St. Hans skyld.
Men vi må have nogle flere penge. Hvis vi havde 20.000 kr. kunne vi bygge ovenomtalte "bræddekirke" på en gældfri grund og udstyre den værdigt og pænt. 20.000 kr. er vel ingen bagatel, men synes dog at være en beskeden sum, når man tænker på formålet.

Det er derfor, vi herved henvender os til alle katolikker i almindelighed og at vi i en nær fremtid vil henvende os på særlig måde til mange katolikker enkeltvis med bøn om hjælp til, at St. Hans kirke kan blive rejst på sin egen sikre grund."
Da det rygtedes, at pater Meyer ved skoleårets slutning i 1920 ville blive forflyttet fra Ordrup til Stockholm, fremkom der i Ugebladet et forslag om, at alle danske katolikker på St. Hans dag skulle sende pateren 1 krone. Meningen var at takke pater Meyer for hans arbejde og give ham vished med på rejsen om, at hans værk ville blive fortsat. Opfordringen blev fulgt af lidt over 300 katolikker, deriblandt af en del, der hed enten Hans eller Jens. Byggefondet var nu nået op til 10.000 kr.

Imidlertid var arbejdet på kapellet blevet begyndt. Direktør August Høhling kautionerede offervilligt for håndværkernes tilgodehavender, man stolede i øvrigt på forsynet og fremtiden.

I juni måned 1920 blev taget rejst og den 18. juli kunne indvielsen finde sted. Herom skriver Ugebladet:" Hr. Pater A. Meyer, som i en årrække har været virksom for denne sags gennemførelse, nåede netop - forinden sin afrejse til Stockholm - at foretage indvielsen; han blev assisteret af patrene Droste og Günther. Uagtet der ikke havde været lejlighed til at offentliggøre tiden for indvielsen, var dog adskillige tilrejsende, særlig fra modermenigheden i Ordrup til stede, og på den dejlige sommerdag blev det en smuk og betydningsfuld stund, da processionen på den høje fritliggende bakke midt i det henrivende nordsjællandske landskab, gik rundt om ka-

pellet under indvielsen. Efter at menigheden var bleven indladt, talte pater Droste om menighedens historie.... pater Meyer sagde derefter den hl. messe og takkede i sin prædiken alle, som havde bidraget til dette arbejdes påbegyndelse.
Glæden i Hørsholm var stor, men også andetsteds var man glad over, at der nu stod et nyt katolsk gudshus. Det kom bl.a. til udtryk i følgende indlæg i Ugebladet s. 367 indsendt af fru A.O. Brandt, Ordrup: "Det blev meget nær en drøm, det man oplevede hin søndag derude i Hørsholm, en drøm, for det er nemlig så uendeligt sjældent, at virkeligheden ser således ud. Der er oftest ved slige lejligheder noget, der virker afledende eller forstyrrende eller et mindre vældigt arrangement, der fordunkler sagens kærne. Her var derimod, for en gangs skyld, det stik modsatte tilfældet: Af kærnerne var der såre meget, af arrangement såre lidet.

Det beskedne trækapel på Kirkebakken, som det så ud i 1920.

Et rødmalet bondehus, som så mange små rødmalede huse rundt om i nord. En sollys sommerdag ved skov og strand, det var alt sammen fagert nok, så velsignet hjemligt, men det var så vist ikke det, der lagde noget skær af en drøm over oplevelserne, nej, den strømmede en i møde fra stuen derinde, stuen som St. Hans's trofaste venner havde tjæret den, lys og skinnende af fyr, rød og duftende af roser, og det var den svimlende vished, at Vor Herre selv var til huse i den bondestue, så der var så vidunderligt godt at være.

Og blandt venner var Vor Herre derinde, det følte man usvigeligt sikkert, gode ærlige venner, hvis redelige viljer havde villet så uendeligt meget mere, end de mægtede, og hvis varme hjerter bankede i hver blomst, hvert nok så lille lys, hver tone, der bar den lille skares andagt op mod Guds himmel. En ubeskrivelig understrøm af ægthed i tro, i håb, og i kærlighed var det, der på sælsomt gribende måde prægede alt og alle - den gav kraft og liv til det vidunderligt dejlige litani, den lagde indtrængende varme i de skønne ord, der taltes for alteret, ja den sås i hver mine, hvert blik. Bethlehemsstemning var der i stuen, ydmyg og fattig og himmelstormende, og denne

Bethlehemsstemning derinde var det, der med sommerens, skovens og sundets dejlighed derude skabte en virkning, jeg aldrig skal glemme

Og så fager en krans
til din pris Sankte Hans,
blev der vundet af hjerter ,
så varme så gode og fromme"

Men et skår i al den glæde var det jo, at bygningen endnu ikke var betalt. Entreprenøren havde 13.291 kr. og 8 øre til gode , men der var kun 10.027 kr. og 55 øre i kassen. På grunden skyldtes desuden 4.000 kr., og andre udgifter forestod. Biskop von Euch skænkede 300 kr., elever fra St. Andreas kollegiet gav 50 kr., og en unævnt velgører forærede 2.745 kr. Det hjalp fremad, men ikke til målet. Byggekommitéen måtte derfor atter bede om hjælp, og der indkom på denne bøn 1.006 kr. og 50 øre. Man kom på den tanke - det var vist nok *hr. fuldmægtig Fink-Jensen* - at foranstalte en bortlodning og blev heri støttet på det kraftigste af *redaktør cand. mag. Niels Hansen*. Bortlodningen fandt sted 1. februar 1921 og indbragte den pæne lille sum 330 kr. og 50 øre. Det var dog stadig ikke nok, og der samledes videre, indtil komitéen for byggefondet i april med tak kunne meddele, at nu var der i det hele indgået 15.248 kr. og 72 øre.
Det fremhæves specielt, at det særlige ved tilvejebringelsen af midlerne til opførelsen af St. Hans Kapel i Hørsholm var, at så mange enkeltpersoner har deltaget i arbejdet ved ydelse af penge og indsættelse af personlige kræfter. Som hovedmand i det hele står egentlig den gamle biskop.

Hans tilskyndelse og opmuntringer skyldes det for en ikke ringe del, at der ikke standsedes før målet nåedes. Kapellet deroppe står som et vidnesbyrd om from og frisk samvirke mellem gode katolikker og deres overhyrde.
Den 23. marts 1921 kunne man i Ugebladet læse, at Det Apostoliske Vikariat havde haft den glæde at modtage en stor gave til St. Hans Kirke i Hørsholm. En velgører, der har villet være fuldstændig ukendt, havde nemlig givet en kontant sum på 20.000 kr. og det således, at kapitalen kun måtte anvendes, når en kirke en gang skulle opføres, hvorimod påløbne renter kunne gå til "den nuværende kirkes underhold". Giveren havde endvidere ønsket, at den kirke som en gang skulle opføres skulle opføres i spidsbuestil. Kapitalen blev overgivet til Ansgarstiftelsen til bestyrelse som et særligt fond.
Denne gave var ikke blot en betydelig hjælp til driften af St. Hans Kapel i de løbende år, men gav navnlig også gode forhåbninger for fremtiden. Sammen med de indtægter, der skaffedes ved bortforpagtning af jorden omkring kapellet, var renterne af den betydelige gavesum mere end tilstrækkelige til at dække kapellets forbrug. Dette fremgår af de årlige regnskaber, der udsendtes sammen med årsregnskaberne for Ordrup sogn, St. Andreas. Disse udviste i årene op mod 1929, at der også blev sparet på brugen af renten ved, at den daværende direktør for klædefabrikken i Hørsholm, hr. direktør H. Mommer havde godtgjort præsternes rejseudgifter til messen om søndagen og religionsundervisningen i ugens løb.

Efter St. Andreas Kollegiums nedlæggelse i 1920 kunne de få patres, der blev tilbage i Ordrup, hvortil Hørsholm hørte som en filial, ikke mere bestride arbejdet med afholdelse af gudstjenesten deroppe. Dette blev godhedsfuldt overtaget af ordensbrødrene ved Jesu Hjerte Kirke i Stenosgade, København. Disse påtog sig at læse messen i Hørsholm hver anden søndag.

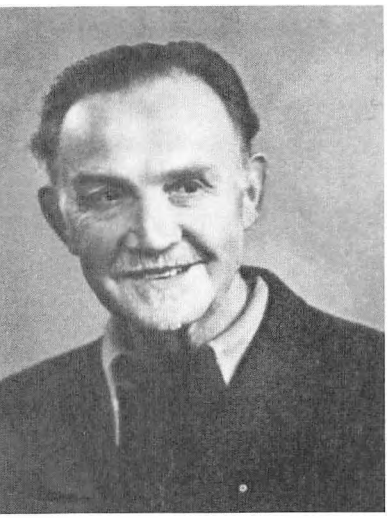
I begyndelsen var det *pater J. Droste*, der besørgede dette arbejde. Han havde, som nævnt ovenfor, altid haft den største interesse for Hørsholm menighed, hjulpet, hvor han kunne være glad over de vundne resultater. Skønt pater Droste allerede var 62 år gammel og dertil for en stor del åndelig nedbrudt af sorg over Kollegiets vanskæbne, tog han sig med glæde af denne for ham nye og ret besværlige søndagsvirksomhed. Toggangen medførte, at han skulle meget tidligt fra København, og han måtte efter ankomsten til Hørsholm vente en rum tid, inden gudstjenesten begyndte, som regel kl. 9. Det lange ophold havde dog den fordel, at der var god tid for menigheden til at tale med præsten eller skrifte før messen. Således var det den gang og således blev det siden bibeholdt. Der har været let og fornøden adgang til at modtage de hl. sakramenter. Pater Droste, hvem det lykkedes også at skaffe en større sum til afbetaling af restgælden, døde den 24. november 1924, begrædt af mange, ikke mindst af sine kære Hørsholmere. Fra det øjeblik af, da pater Droste's kræfter svigtede - det var allerede et par år før hans død - var det *pater H. Lucas* (1888-1946) en senere sognepræst i Ordrup (1939 - 1946) og *pater Paulus* (1868-1945), en anden tidligere lærer fra St. Andreaskollegiet, der skiftevis pastorerede, i slutningen af 20'erne trådte *pater H. Schalk* i pater Lucas' sted. Undtagelsesvis kom også andre præster fra Stenosgade. Siden foråret 1925 var der vinter og sommer gudstjeneste hver søndag og hver påbudt helligdag, Kristi Legemsfesten undtagen. Også på Skærtorsdag og de tre store højtiders 2. helligdag blev fejret i Hørsholm, fordi der var fremsat ønske herom.

Pater Joseph Droste S.J. (1858-1924) St. Andreaskollegiets rektor gennem flere perioder, var en af den nye menigheds store støtter, der også ved personlig indsats, selv efter han var flyttet til Stenosgade ved Kollegiets ophør i 1920, sørgede for, at der blev læst messe i Hørsholm på søn og helligdage, ja faktisk til kort før hans død i 1924.

Børnenes undervisning i religion blev fast og regelmæssig, da den utrættelige *Stefan Fink-Jensen* i oktober 1922 overtog hvervet som kateket. Han underviste børnene om søndagen efter højmessen, og lagde deri megen alvor og duelighed for dagen. Denne virksomhed ophørte brat, da hr. St. F.-J. d. 29. januar 1926 ved en ulykkelig hændelse blev ude af stand til arbejde i lang tid. *Pater Spaus* fra Ordrup, sognepræst (1930-37), kapellan (1922-30) overtog så undervisningen en hverdag om ugen, som fandt sted i direktør Mommers bolig; på en anden hverdag i ugen blev der undervist i Birkerød og omegn.

I maj måned 1927 modtog to drenge og to piger deres 1. hl. kommunion i St. Hans Kapel. *Pastor L. Günther* (1862-1930), sognepræst i Ordrup (1922-1930) læste messen, og om eftermiddagen var der festandagt med Te Deum; to St. Joseph Søstre assisterede ved højtiden. Det var første gang, der var førstekommunion i Hørsholm; tidligere tog børnene til Ordrup eller en af kirkerne i København, hvad skolegangen angik søgte på den tid en del af børnene de katolske skoler i København.

Stefan Fink-Jensen (1883-1951) fuldmægtig i Fyr og Vageræsenet, der som medlem af forstanderskabet og kateket for menighedens børn var en af menighedens store støtter i den første vanskelige start.

Ludvig Günther S.J. (1862-1933). I perioden 1922 - 1929 var han i sin egenskab af sognepræst i Ordrup tillige sognepræst for annex-menigheden i Hørsholm.

Da pastor Günther i 1922 var blevet sognepræst i Ordrup efter den gode pater Evers' død, (1849-1921), kom der en noget livligere forbindelse i gang mellem moder- og dattermenigheden. Når kirketjenesten i Ordrup tillod det, kom sognepræsten selv til Hørsholm, og sang højmessen på kirkepatronsfesten ved midsommertid; han benyttede da lejligheden til at besøge St. Hansmenighedens medlemmer i deres hjem. Smukke minder knytter sig også til Andreasgildets årlige udflugt til Hørsholm med fællesfrokost efter højmessen i Hotellets have.

Ingen fortrød at aflægge St. Hans kapel i Hørsholm et besøg. Både de tidligere og de daværende medlemmer af forvaltningsrådet - først de herrer fuldmægtig Stefan Fink-Jensen og gartner Hess og senere de herrer trikotagehandler Knud Kallan og stolemester H. Müller har det til enhver tid været magtpåliggende at sørge for kapellets renholdelse og udsmykning. Da sognepræsten, pastor Günther i sommeren 1928 førte jesuitterprovincialen, pater Lauer og hans sekretær til Hørsholm, udtalte de to gejstlige deres levende tilfredshed ved synet af den smukke lille kirke, hvis ydre jo er uanseligt, men hvis indre er værdigt og desuden vidner om, at det passes og pyntes af kærlige hænder. Det var især her mod slutningen af 20'erne lykkedes at vække stor omhu for det lille gudshus hos alle menighedens medlemmer, navnlig hos damerne. Inventarielisten, forfattet af Hr. Kallan i anledning af overgangen til menigheden i Helsingør den 1. juli 1929, udviser hvad der i tidens løb er skænket til kapellet og hvem giverne er. Det var fristende at nævne navne, men det vil forfatteren af denne beretning, pater Spaus dog ikke gøre. Hørsholmerne véd selv bedst hvem, der må tælles blandt menighedens velgørere i fortid og nutid. Den seneste gave kom fra præsterne i Ordrup, en ny messebog som minde om den dag, da St. Ignatius' sønner overgav arbejdet i Hørsholm til de præster, der nævner St. Vincent af Paul som deres fader.

Ved pinsetid 1929 var katolikkernes antal deroppe således fordelt:

Birkerød - Eskemosegård -Ravnsnæs:	voksne 7, børn 5.
Hørsholm-Usserød:	voksne 22, børn 21.

Af de 26 børn var 16 skolepligtige; 3 drenge og 1 pige gik i katolske skoler i København og 3 piger boede hos søstrene i Helsingør. Resten søgte de lokale kommuneskoler.
Til messen om søndagen kom der også folk, polske teglværksarbejdere fra Nivå. Men da Nivå altid havde hørt under Helsingør og var blevet pastoreret derfra, er arbejdet dér ikke medtaget i oversigten.

Fremtiden måtte så vise, hvorvidt håbet om, at Hørsholm måtte udvikle sig til et selvstændigt sogn med egen præst og skole, ledet af ordenssøstre, ville gå i opfyldelse. Menigheden i Ordrup gav ved adskillelsen den bortdragne datter de bedste ønsker med på vejen.

Således afsluttede pater Spaus sin beretning om begyndelsen i Hørsholm.

Kapellet som det så ud i 1929, da menigheden blev lagt ind under menigheden i Helsingør.

Den 23. juli 1929 fejrede man med stor højtidelighed menighedens 10 års jubilæum. Højmessen, hvor der var 29 til den hellige kommunion og to børn til første kommunion, afsluttedes med "Te Deum". Efter messen blev der med biskoppens tilladelse afsunget en af hr. Kallan forfattet salme "Den hellige Johannes Døberen." Se bilag 3.

Efter mere end 62 års virke i Danmark var biskop Johannes Von Euch den 17. marts 1922 afgået ved døden 88 år gammel. Han kunne mere end nogen anden betragtes som **menighedens stifter**, og det var da også efter hans navnehelgen, at menigheden var opkaldt. Ved søndagsmessen den 19. marts blev han derfor mindet af pater Droste, som samtidig meddelte menigheden, at han selv følte sig så træt, at han vanskeligt kunne besøge Hørsholm, han opfordrede derfor menigheden til at gøre den nye biskop interesseret i at ansætte en præst med bopæl i Hørsholm. Der skulle dog endnu et bispeskifte til førend dette ønske blev opfyldt! Ved den gamle biskops begravelse den 23. marts var menigheden repræsenteret i St. Ansgar af Hr. Fink-Jensen.

Knud Kallan (1896-1957) manufakturhandler. Da familiens forretning og bopæl lå i kort afstand fra kapellet blev han i starten sammen med Fink-Jensen, og særlig efter dennes bortrejse på grund af sygdom i 1934, den der i realiteten ledede den lille nye menighed og navnlig var til stor støtte for de skiftende præster.

Biskop J. Brems O. Præm. 1870-1958, der som biskop(1922-1938) i 1929 overflyttede Hørsholm fra St. Andreas i Ordrup til St. Vincent i Helsingør

Pastor F.M. Flynn C.M. (1881- 1953) blev, udover at være sognepræst i Helsingør, i 1929 tillige sognepræst for menigheden i Hørsholm, hvad han fortsatte med indtil 1948.

1929 - 1948 Annekssogn til St. Vincent, Helsingør.

I 1923 havde *Biskop Joseph Brems (1870 - 1958)* efterfulgt *Biskop von Euch,* som den katolske kirkes overhyrde i Danmark, og det var den nye biskop, der i 1929 besluttede den ovennævnte ændring i Hørsholm menigheds status, med en overflytning fra St. Andreas i Ordrup til St. Vincent i Helsingør. Det var i starten ikke uden problemer, da den nye sognepræst tillige var sognepræst i Helsingør. Det var *pastor F.M. Flynn C.M. (1881-1953)*, han var født i Yorkshire, England, havde studeret teologi i Paris og tidligere været kapellan i Helsingør fra 1906 -27, førend han blev sognepræst der. I den første periode var p. Flynn alene i Helsingør og havde derfor ikke mulighed for at læse søndagsmesse i Hørsholm. Det varede frem til 1/1 1930, førend den nye sognepræst kunne læse sin første søndagsmesse i kapellet i Hørsholm.
Biskoppen overtog derfor selv søndagsmesserne i en periode. Ved messen 13/10 1929 døbte han således en lille pige, Klara Maria Kallan.
Fra begyndelsen af 1930 var det herefter pastor Flynn og hans kapellan fra Helsingør *J.W. Kelly. C.M., (1878-1947)* der ligeledes var født i Eng-

land,der tog sig af menigheden i Hørsholm, undertiden dog fortsat bistået af jesuiterpatrene fra Stenosgade.

Beretningen om de følgende år bygger i høj grad på **"Optegnelser vdr. Sct. Hans Kirke"**, der siden 1921 og frem til 1970 omhyggeligt har været ført, først af Stefan Fink-Jensen og senere af hr. Kallan, og senest af pastor Gommans. Endvidere foreligger der en **"Protokol over Forstanderskabsmøderne, senere forvaltningsrådets møder"** der er refereret fra 1922 og frem til 1970. Her kan man f.eks. læse, at der i de efterfølgende år, blev brugt mange kræfter og penge til at vedligeholde kapellet, hvor den efterhånden lidt ældre træbygning krævede megen pleje for at forblive et værdigt Gudshus. Man opgav dog aldrig håbet om at få mulighed for at opføre den længe og stadigt ønskede stenkirke, hvilket, som tidligere nævnt, først, skete næsten 40 år senere. Således fik man i 1932 tilladelse af bispen til at starte en indsamling blandt trosfæller i hele landet og måske også i udlandet med det formål "at opføre en stenkirke, som det var hensigten at bygge på Kirkebakkens top".

Pastor J.W. Kelly C.M. (1878- 1947) blev som kapellan i Helsingør også sognepræstens nærmeste medhjælper i Hørsholm i 1929 og fortsatte dermed indtil han døde i 1947.

Ellers er det kendetegnende for disse år i begyndelsen af 30'erne, at der nu er tale om en etableret menighed, med et fungerende forvaltningsråd, der i denne periode bestod af sognepræsten pastor Flynn, Manufakturhandler Kallan, stolemester Müller og bogtrykker Møller. Undervisningen af børn lægges i faste rammer idet Sr. Margrethe Marie, vincentsøster fra Helsingør, hver onsdag kom til Hørsholm.

Der afholdes "missionsdage" for menigheden med messe hver dag og aftenandagter med prædikener.

Kristi Himmelfartsdag 1931, om eftermiddagen, er det første gang i menighedens historie, at en biskop (J. Brems) kommer på besøg for at firme, her 6 af menighedens børn. "Alle sejl er sat til": "Biskoppen modtages af P. Flynn og P. Kelly og føres ind til alteret under afsyngelse af "Sacerdos et pontifex". Efter "Veni creator" fulgte Biskoppens tale til firmanderne og straks derefter selve firmelsen. Højtideligheden afsluttedes med "Te Deum" og den sakramentale velsignelse.".

Menighedens unge samles hos Kallans "til selskabelighed", meningen, "hvis det lykkes", var at samle dem en gang om måneden " for at de kan komme i kontakt med hinanden", det var dog også meningen, at sognepræsten skulle komme til stede og måske afslutte med en andagt i kapellet. Optegnelsen beretter herefter, at det må være lykkedes, da der berettes om adskillige arrangementer for de unge i de kommende år. I 1932 om efteråret deltager 36 fra menigheden foruden 5 børn i den Eukaristiske Kongres i København, som var dette årtis største katolske begivenhed i Danmark. Men også de mere ydmyge tjenester tages med i "Optegnelserne", således kan man under den 11. juli 1937 læse:" At fru Lewandowska fra Kettinge frivilligt har stillet sig til rådighed for den ugentlige rengøring af

kapellet, og den 25. er det Marius Hansen, en søn af den tidligere nævnte Katrine Hansen, "der har benyttet sin ferie til at lægge fliser ned til vejen med materialerne betalt af forældrene." Det blev også til flere velbesøgte offentlige foredrag, bl.a. på Hørsholm Hotel om katolske emner, med pater Nøsen, pastor Schindler og selve bispen (J. Brems) som foredragsholdere. Ligesom der blev afholdt julefester for menigheden.

Den fortsatte hjælp fra præsterne i Stenosgade til læsning af søndagsmesserne blev særlig nødvendig efter, at sognepræsten, pastor Flynn, i 1936 var blevet provikar, biskoppens stedfortræder, og i denne funktion måtte fungere, da Biskop Brems, der ved årskiftet 1937/1938 på grund af sygdom bad om tilladelse til at nedlægge sit embede og som i november 1938 ikke længere kunne vente på svar fra Rom og derfor rejste til Averbode i Belgien, hvorfra han oprindelig var udgået. Som hans efterfølger blev *Th. Suhr, (1896-1997)*, udnævnt til biskop i december. Det blev ham, som det vil fremgå af det følgende, der 10 år senere traf beslutning om at gøre Hørsholm til et selvstændigt sogn.

Om livet i den omliggende verden i denne periode kan man også finde spredte optegnelser, således om Danmarks besættelse den 9. april 1940. Om den efterfølgende juleaften, anføres det, at der som følge af mørkelægningen ikke kunne afholdes midnatsmesse. Og som om det ikke var nok, kan man i begyndelsen af februar 1941 læse, "at 1. fredagsmessen var aflyst, da det havde frosset siden nytår, 25 - 30 gr. kulde, og først den 20. april kunne man standse fyret i kapellet." Det var i øvrigt vanskeligt at skaffe brænde, og megen taknemlighed var rettet mod overretssagfører Fritjof Kemp, hvis kone var katolik og en af menighedens trofaste støtter, der ofte leverede en rummeter til kapellets meget nødvendige opvarmning.
Ved starten af 1943 kan man læse følgende manende ord fra hr. Kallan: "I håb om, at Den Almægtige vil standse krigsvanviddet i dette år, takker vi for det forløbne år, hvor vi kan sige, at nu er snart alle behov af livsfornødenheder, dog ikke de nødv. til livets ophold (maden), selvom den er dyr, sluppet op. Dagen efter fik piben en anden lyd. Rationering eller det der er værre, - intet". Foråret 1945 bragte dog på ny glæder, den 8. april blev således den i 1929 døbte Klara Kallan sammen med flere andre trosbekræftet, og den 18. maj kunne man på ny have det Allerhelligste fast opbevaret i kapellet, hvorfra det havde været fjernet siden krigens start.

I 1947 fik menigheden i Hørsholm helt ufortjent en væsentlig tilvækst idet St. Joseph Søstrene året før havde erhvervet en stor ejendom på Strandvejen i Mikkelborg, hvor de under navnet "Stella Matutina" den 10. juni 1947 åbnede et kommunitet. Huset var beregnet til rekreationshjem for ældre St. Josephsøstre. Desuden skulle det tjene som feriested for søstrene. Herved fik menigheden i Hørsholm i relativt kort afstand fra kapellet i Hørsholm et kommunitet af ældre søstre, som mange medlemmer af menigheden havde kendt enten fra deres skolegang på St. Josephsøstrenes skoler eller fra søstrenes hospitaler. Specielt fik man, da Sr. Canisia flytte-

de fra St Josephs Hospital, lige netop den søster, der som leder af den vidt berømte fødeafdeling, havde taget imod en stor del af de daværende børn i menigheden. Så der var på mange måder tale om herlige gensyn.
Ikke mindst efter at søstrene i 1971 ved en større ombygning på ejendommen havde opført en ny kirke til afløsning af det tidligere kapel, fik man herved ganske vederlagsfrit en "annex-kirke", hvor man var mere end velkommen såvel til søndagsmesserne, som til de daglige morgenmesser, hvad adskillige benyttede sig af. Søstrenes gæstfrihed strakte sig dog langt videre. Således var lokalerne på Stella Matutina i en lang periode før den nye kirke blev bygget i Hørsholm, ved siden af Nordvanggård, hvor man også var meget velkommen, det faste mødested for menighedsrådet i Hørsholm. Ligesom den helt pragtfulde park ned til Øresund i en længere periode var det faste udflugtsmål for menighedens årlige "skovtur" om efteråret.
Som det vil fremgå af den følgende beretning åbnede søstrene også gæstfrit kirken for menigheden i Hørsholm i det halve år, hvor man stod uden en kirkebygning ved opførelsen af den nye kirke. Det var derfor helt naturligt, at netop Sr. Canisia var en af de personer, der nedlagde grundstenen til den nye kirke.

1948-1966 selvstændig menighed med egen præst, drømmen om et katolsk kirkecenter i Hørsholm.

I forvaltningsrådets protokol kan man læse: "At i anledning af, at hr. pastor van der Stok den 10. oktober 1947 ønskede tilbud på omforandring af sakristiet til præstebolig, var der indhentet tilbud. Baggrunden herfor var, at den nye biskop Th. Suhr pr. 1/1 1948 havde besluttet at gøre Hørsholm til en selvstændig menighed med egen præst. Et led i biskoppens nye sogneinddelinger, som var påbegyndt i 1942 i København, og som nu altså var nået til Nordsjælland, hvorved et længe næret ønske blev opfyldt.
Til sognepræst for den nye selvstændige menighed blev udnævnt *pastor Petrus Hermannus Wilhelmus van der Stok*, født 1919 i Rotterdam. Han havde studeret teologi i Rom, været kapellan på Færøerne 1935-39, ved Sakramentskirken 1939-44 og derpå sognepræst i Haderslev 1944-48. Samtidig med gerningen i Hørsholm skulle han også være præst for menigheden i Hillerød.
Den 5. januar 1948 læste p. v.d. Stok sin første messe i Hørsholm (42 tilhørere). Bagefter var der sammenkomst på Vejlehus for at tage afsked med pastor Flynn og byde v.d. Stok velkommen.
Mens præsterne for menigheden i Hørsholm tidligere havde haft bolig i Helsingør og i Ordrup og Stenosgade, skulle der nu indrettes i hvert fald en beskeden præstebolig i tilknytning til trækapellet i Hørsholm, hvor den nye præst kunne overnatte, når han ikke var i Hillerød for at tage sig af menigheden der, hvad han var et par dage om ugen, men særdeles beskedne

forhold må det have været, og det er måske også forklaringen på, at p.v.d. Stok efter kun tre iøvrigt meget aktive år på ny forlod sin gerning i Hørsholm for at rejse på rekreation 6 - 8 mdr. i Frankrig, "mest for helbredets skyld for at hente nye kræfter til at fortsætte præstegerningen", som det lidt kryptisk siges i "Optegnelserne".

Det var nemlig ikke kun præsteboligen, men også hele kapellet, der takket være p.v.d. Stoks energiske indsats var blevet grundigt restaureret, som det anføres i "Optegnelserne" for den 9. januar 1949: "Biskop Suhr kom første gang for at læse messe i vor nyistandsatte kirke, som nu er et virkelig smukt kirkerum. Dette er resultatet af vor nye sognepræst van der Stoks ihærdige arbejde, for hvilket vi alle er ham meget taknemlige. Dagen i dag var en smuk og festlig dag for pastor v.d. Stok."

Fra en af pastor v.d. Stok's unge frivillige medarbejdere ved restaureringen af kapellet i 1949, *Torben Jensen* der på det tidspunkt studerede til arkitekt, har jeg modtaget en meget levende beretning om baggrunden for og gennemførelsen af restaureringen, og samtidig giver denne beretning et billede af den festlige, meget energiske, og sikkert efter manges opfattelse noget utraditionelle sognepræst i Hørsholm. Torben Jensens familie havde efter den anden verdenskrig bygget hus i Vedbæk, hvor de tidligere havde boet om sommeren. Familien var et af de steder hvor pastor v.d. Stok havde en fast ugentlig "middagsaftale", hvad han også havde med flere andre familier i menigheden. Køkkenforholdene i det ombyggede trækapel, var jo ikke ligefrem storslåede.
Torben Jensen beretter følgende om sognepræstens, "Stokken"s indsats, som han blev kaldt i familien:

"Ret kort tid efter sin tiltræden bekendtgjorde han under en søndagsmesse, at han fandt kapellet overfyldt med alle de små fromme figurer, billeder og hæklede stykker som menighedens medlemmer ikke ønskede at have hængende hjemme. (Det faldt ikke i god jord, men var temmeligt rigtigt.) Han ønskede at gøre kapellet mere enkelt og kønnere. Det var jo bygget af træ og beklædt indvendigt med rustikbrædder, som man ofte ser det i sommerhuse mm.

Han havde allerede planer og intentioner, og som sædvanligt var det eneste der manglede penge. Dog fandtes der en bankbog, en byggefond af en eller anden slags i sognet beroende hos forvaltningsrådet, og Stokken bad, truede og tryglede om at få lov at lave om for de penge, men det var en byggefond til en ny kirke, de skulle ikke bruges til noget, der blot var en renovering.
Så fandt han ud af, at der ikke havde været valg til dette forvaltningsråd i mange år og truede med at udskrive et sådant, hvilket medførte at kassereren lagde bankbogen på bordet. Dog med den besked, at der ikke kunne hæves før der var en total sum af et større angivet beløb, hvortil der manglede vistnok 35.000 kr.

En halv time efter kom v.d. Stok farende ned til os, fik far til at skrive en check på 35.000 kroner med løfte om at få dem igen samme dag. Kørte til banken, satte pengene ind, hævede hele "baduljen" og afleverede dels de 35.000 til far, dels den tomme bankbog til kassereren, begge steder sikkert med et stort grin.

Det må have været midt i 1948 eller ud på efteråret, han gik i gang med byggeriet. Naturligvis utraditionelt, idet han fik fat på to gamle bekendte fra hans Nørrebrotid. Tom og Torben hed de og var dels bådebygger, dels ingenting, men værktøj kunne de bruge, og de blev installeret på kirkeloftet med løfte om mad og (rimeligt) drikke i byggeperioden, og et muligt kontant tilskud, hvis der blev penge tilovers.

Kapellet blev strippet for inventar, de mange forskellige og til dels private bedeskamler forsvandt. Væggene blev beklædt med træbetonplader, dels for at isolere, dels for at man kunne pudse og hvidte. Alle i sognet fik lejlighed til, mere eller mindre frivilligt, at bidrage med materialer eller arbejdsindsats. Far leverede pladerne og Stokken mente, at så kunne jeg være med til at sætte dem op. Det var festligt.
På hver side af alteret stod i en slags koråbning to store malerier, antagelig interessante kopier af ældre billeder og begge to i spidsbuede rammer. Nu skulle de nok bruges, men Stokken ville have dem i ens firkantede felter, som kom frem ved ikke at sætte plader op netop der. Men da vi så tog billederne ud af disse spidsbuede rammer, viste det sig, at der ikke var malet, hvor buen havde dækket. "Den ordner jeg" sagde Torben, og næste morgen var der fine engle, som svævede over Mariabilledet og noget lignende på det andet billede. V.d. Stok rystede på hovedet og donerede en flaske

Pastor P.H.W. van der Stok, som i perioden 1948 - 1952 blev Hørsholms menigheds første og meget selvstændige sognepræst. Her ved et bryllup i 1955 nogle år efter han havde forladt Hørsholm.

rødvin ekstra for ulejligheden. Tom ville til gengæld reparere det harmonium, der fungerede middelmådigt i stedet for et orgel, men det fik han nu ikke lov til.
Nye kirkestole blev tømret sammen og lakeret, og vi fik to lokale murere til at stænkpudse og hvidte hele rummet for et rimeligt beløb. Så havde Stokken digtet nogle lysekroner, udført af brædder, sat sammen som stjerner og forgyldt. Det eneste der manglede var bare at få dem lavet, og det blev udskudt og udskudt, indtil selv Stokken blev betænkelig, for de skulle jo ikke alene laves, de skulle hos elektrikeren for at blive monteret.
En onsdag aften, hvor Stokken havde spist middag hos os, kørte jeg med ham hjem, for de unge mennesker deroppe havde jo lovet, at nu skulle der laves lamper, og det var vi jo lidt spændt på. Da vi trådte ind i kapellet, var lyset tændt, ned langs midtergangen stod de fire lysekroner, fikse og færdige, og på alterets plads var der stillet en masonitplade smukt bemalet med en karikatur af Stokken samt de to arbejdende med en flaske i hånden og med en baggrund af kapellet iført tårn og spir à la Roskilde Domkirke. Og teksten lød: "Tom - Torben - Katedraler en gros".
V.d.Stok hentede fra sine gemmer fire flasker rødvin, så der kunne stå en i hver enkelt krone til katedralbyggerne, men næste morgen var flaskerne væk, og de unge mennesker sov meget længe!
I stedet for noget matteret glas kom der nogle svagt gule ruder i varierende styrke og en meget smuk korsvejserie i varme sepiafarver . Stokken fik megen hjælp, men det var hans indsats og hans forståelse for rummets begrænsning og dets brug, der skabte den helhed der kom ud af det.

Kapellet i Hørsholm, som det kom til at se ud efter den nye sognepræsts "særdeles gennemgribende" renovering i 1948.

Lige inden nytår var alting færdigt. Kapellet fik, som det er skik, lov at ligge i ro i tre dage, efter der var gjort rent, og så var der indvielse med biskop og megen ros.

Katedralbyggerne blev afskediget, og sagde Stokken, "jeg måtte endda betale deres togbillet til København for at komme af med dem". Så vidt *Torben Jensens* beretning om "den store renovering i 1949".

Da sognepræsten efter sin rekreation i Frankrig ikke vendte tilbage til Hørsholm, han blev i stedet sognepræst i Køge og senere i Hvidovre, måtte "pastoreringen" i Hillerød og Hørsholm på ny overtages af Vincentpræsterne i Helsingør, hvor der efter den 2. verdenskrigs afslutning var kommet en ny generation af unge præster fra Holland. Det blev to af "dette nye kuld" af præster i bispedømmet, der i en årrække, den ene helt frem til 100 årsjubilæet, kom til at påvirke udviklingen i Hørsholm i den spændende periode før og efter det II vatikankonci*l(1962-65)* og den efterfølgende danske synode *(1969)*.

Den ældste af de to nye præster, der blev sognepræst 1951 - 76, var *pastor Giel Gommans* C.M., der var født 1917 i Helden, Holland og havde været kapellan i Helsingør 1947 - 51. Han fik foruden Hørsholm også ansvaret for menighederne i Hillerød og Birkerød. *Pastor Muiser C.M,* der ligeledes var født i Holland, Amersfoot, 1924, var noget senere kommet til Helsingør og blev først kapellan i Hørsholm i 1953 og fra 1976 - 93 sognepræst. Han fik ligeledes fra starten et medansvar for menighederne i Hillerød og Birkerød.
Det blev derfor inden længe nødvendigt at underbringe hele to præster i bagenden af det beskedne trækapel's "omforandrede sakristi", som tilmed kun havde en sengeplads, hvilket man til alt held kunne klare ved, at de to præster skiftedes til at overnatte i Hillerød. Der er derfor næppe nogen tvivl om, at man såvel hos præsterne som menigheden har set frem til en snarlig opfyldelse af den gamle drøm: et katolsk kirkecenter på Kirkebakken. Denne drøm har dog nok fået noget af et "grundskud" i 1959, da søstrene af Det Dyrebare Blod, der hidtil havde virket på Bornholm siden 1916, kom til Birkerød, hvor de erhvervede en tidligere lystejendom Nordvanggård,

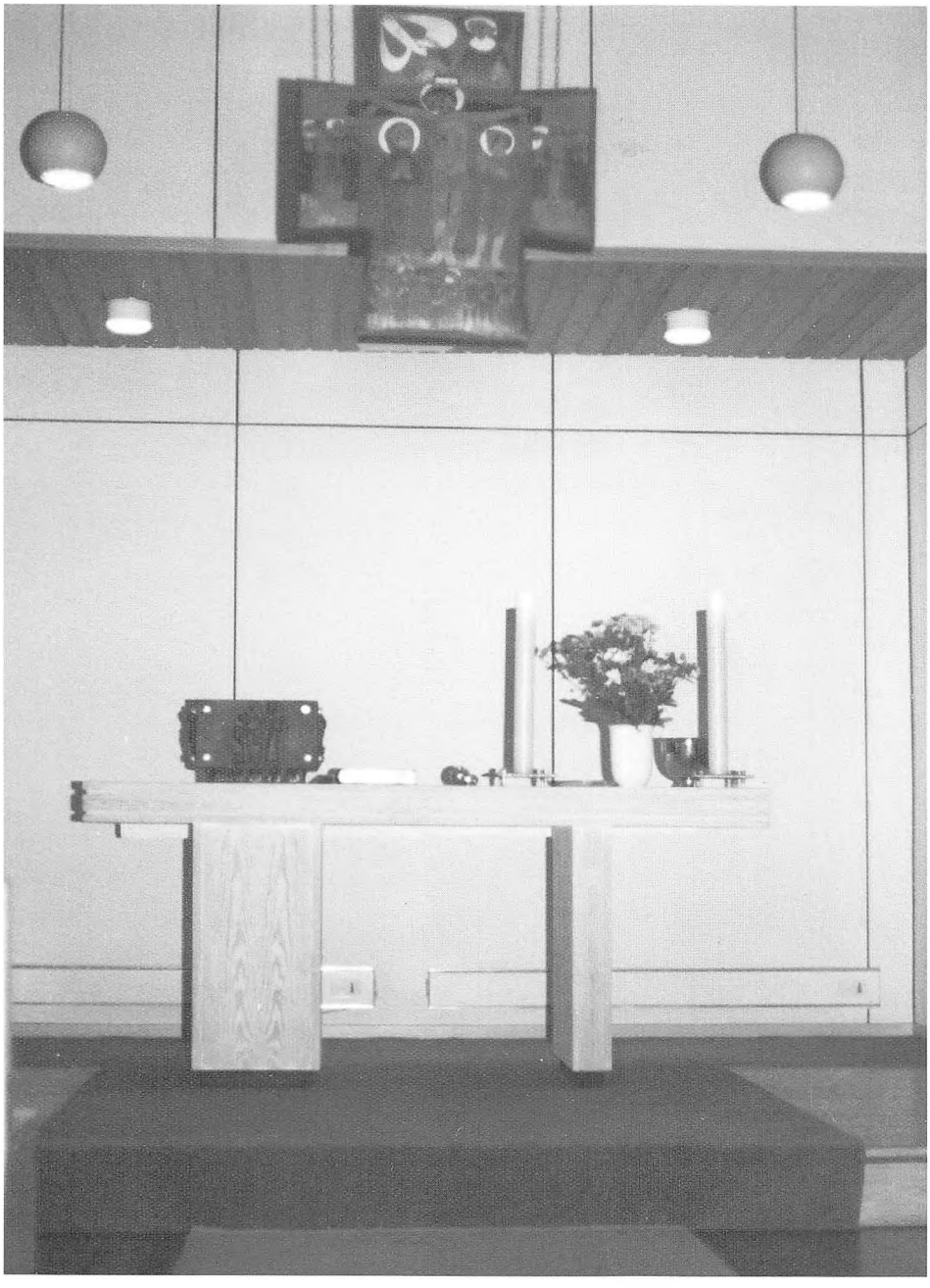
Pastor Giel Gommans C.M., der efter nogle år at have været kapellan i Helsingør i 1953 blev sognepræst i Hørsholm indtil 1976. Han blev derved den der på alle måder førte menigheden ind i den nye tid efter Konciliet. Her fotograferet i 1975 på Stella Matutina sammen med den daværende menighedsrådsformand Jørgen Bredholt, mens de begge spejder ud over Øresund i en uvis fremtid.

hvor der med tiden blev indrettet børnehave og plejehjem og i 1962 indviet den ny kirke tilegnet "den hellige familie", til gengæld fik man dog også nogle rimelige indkvarteringsforhold for de to præster. Samtidig med denne udvikling i Birkerød blev p. Gommans i 1961 også sognepræst der, mens Hillerød først blev et selvstændigt sogn i 1967. Samme år, i december 1967, blev der nedsat et fælles menighedsråd for Birkerød og Hørsholm på ialt 12 medlemmer, hvoraf de 6 fra hver menighed udgjorde forvaltningsrådet det pågældende sted. For Hørsholms vedkommende havde man dog allerede i 1966 valgt et forvaltningsråd på 5 medlemmer. Man var her tidlig på færde idet der først i 1970, som et af resultaterne af den danske synode, blev valg til de nye menighedsråd.

Selvom planerne om et egentlig kirkecenter måske var "skudt lidt i baggrunden" gjaldt dette bestemt ikke drømmen om en stenkirke på toppen af kirkebakken. Imidlertid var biskop Th. Suhr i 1964, efter ansøgning herom, blevet fritaget for embedet på grund af svigtende helbred. Han blev i maj 1965 afløst af *Hans Ludvig Martensen S.J.*, der var født i København i 1927. Som ved de tidligere bispeskifter fik dette også denne gang betydning for menigheden i Hørsholm.

Fra mødet i forvaltningsrådet den 4. oktober 1966 kan man således læse i Protokollen: "Rapport vedrørende kapellets istandsættelse. Kapellet skal repareres for ikke for store omkostninger, idet man regner med senest om 10 år at kunne bygge en kirke. Man håber på, at Biskoppen vil være fornuftig ikke at sælge". Det der her antydes var, at den nye biskop Martensen, eller måske snarere hans økonomiske råd, havde fået øjnene op for, at de værdifulde villagrunde, der henlå i Hørsholm omkring kapellet, med stor fordel kunne benyttes til investering mange andre steder i bispedømmet, hvor der var større aktuelle behov, såfremt den likvide kapital, der her var bundet, blev frigjort ved en udstykning i 8 grunde ved at sælge disse grunde.
Det var selvfølgelig noget af et chok for menigheden i Hørsholm, ikke mindst for "de gamle familier i menigheden", der efter alle de mange år følte en vis ejendomsret til disse grunde, der også og med en vis ret blev betragtet som en garanti for, at når det var nødvendigt, ville der være penge til rådighed for den længe ønskede stenkirke gennem et frasalg. Den forbitrelse, som nogle følte, blev ikke mindre af, at enkelte var bekendt med, at den anonyme gave fra 1920 på 20.000 kr. allerede i 1926 var "om ikke gået op i røg, så dog i røgelse!", derved at en stor del af beløbet var sat i et biskoppeligt privatkapel i Valby med offentlig adgang, angiveligt, som det fremgår af en bevaret korrespondance fra den gang, med den anonyme givers samtykke. Endvidere var man bekendt med, at bispedømmet under Biskop Suhr havde fået lov til "at låne" af den siden 1932 opsparede kirkefond til den nye kirke i Birkerød.
I den situation hvor nogle følte, "at man nu ville malke Hørsholm for 3. gang", var det svært, rigtig svært, at være solidarisk med resten af bispedømmet. Og dette uanset, at der ikke var nogen juridisk tvivl om bispedømmets ret til frit at frasælge grunde fra Kirkebakken i Hørsholm.

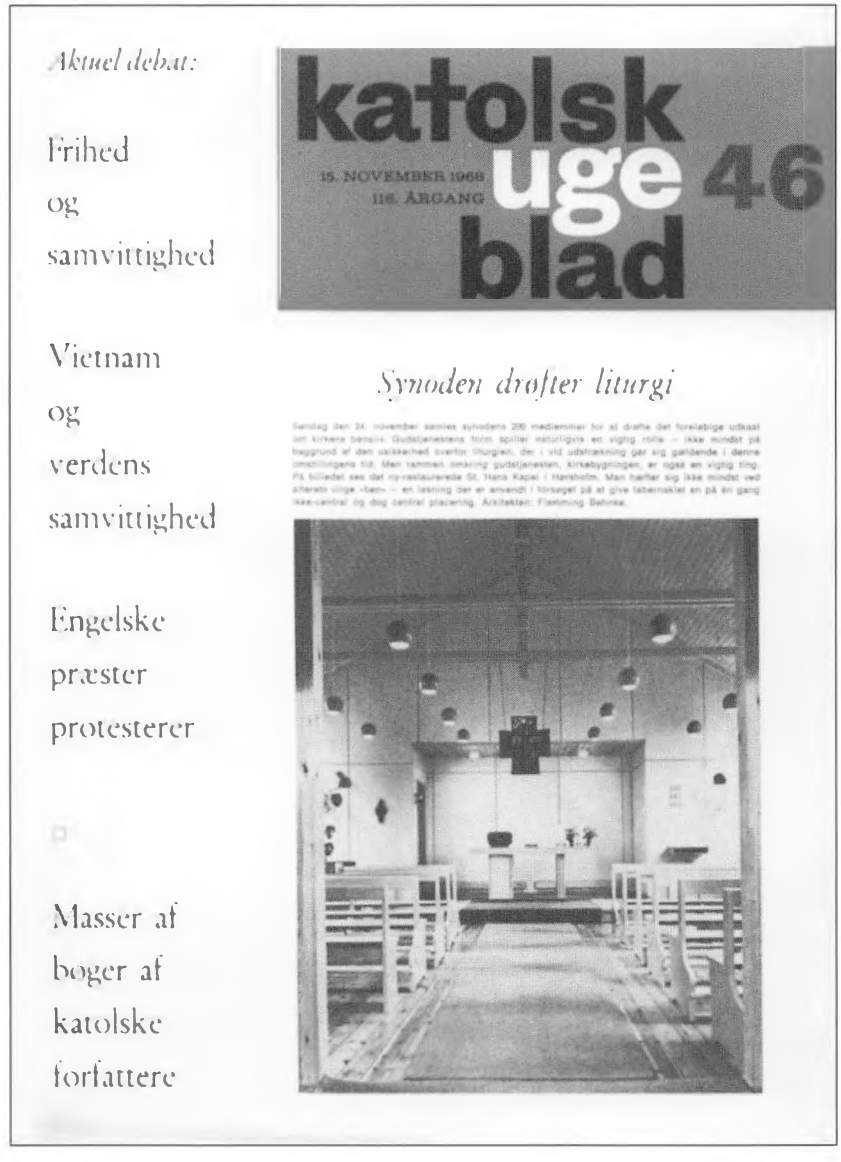
Forvaltningsrådet anmodede i første omgang om foretræde for Biskoppen og hans økonomiske råd. Et møde, der senere blev fulgt op af et større møde på Hørsholm Hotel den 11. januar 1967, hvor forvaltningsrådet indbød menighedens medlemmer til at møde Biskoppen og hans økonomiske råd. Af et referat, der foreligger fra dette møde, kan man se, at der var tale om en "ganske fri og åbenhjertig udveksling af synspunkter", hvor der ikke mindst fra Biskoppens side stærkt blev givet udtryk for, at uanset frasalget, ville de nødvendige midler blive fremskaffet, når der viste sig et virkeligt behov for en ny kirke, dog uden at han formelt kunne udstede nogen form for garanti herfor. Som det senere skulle vise sig, lykkedes det fuldt ud, takket være gaver fra Tyskland, at opfylde dette løfte. Problemet i begyndelsen af 1967 var vel også, at det var meget vanskeligt at henvise til en "un-

Det nyrestaurerede alterparti med bronce-tabernakel og det nye flotte store emaille-farvede krucifiks.

derforsyning" af katolske kirker og institutioner i netop Nordsjælland, specielt efter indvielsen af den nye kirke i Birkerød. Hvad der dog fortsat talte for en ny kirke i Hørsholm var, foruden det stærke sammenhold gennem mere end 50 år om dette projekt i menigheden, ikke mindst den forventede store befolkningsudvidelse i området. Biskoppen lovede ved det store mødes afslutning på ny at overveje denne sag, og 1 ½ år senere, søndag den 16. juni 1968 var Biskop Martensen på ny på besøg i Hørsholm, denne gang for at fejre den ombygning og restaurering, der havde været foretaget af det gamle trækapel. Han gav ved denne lejlighed udtryk for "at han var glad for at forvaltningsrådet havde stået fast dengang!". Den planlagte udstykning blev foreløbig udsat.

Den restaurering af det gamle kapel, der her var foretaget for at leve op til den liturgiske fornyelse efter konciliet, der jo bl.a. krævede, at alteret blev flyttet, så præsten kunne læse messen vendt imod menigheden, var nok lidt af en sensation i den "katolske andedam".

Aktuel debat:

Frihed og samvittighed

Vietnam og verdens samvittighed

Engelske præster protesterer

Masser af boger af katolske forfattere

katolsk uge blad 46

15. NOVEMBER 1968
116. ÅRGANG

Synoden drøfter liturgi

Katolsk Ugeblad 15. nov. 1968 med det nyrestaurerede kapel på forsiden.

Billedet af det nyrestaurerede kapel prydede forsiden på Katolsk Ugeblad den 15. november 1968 under overskriften: "Synoden drøfter liturgi." Her kunne man som billedtekst læse:" Den 24. november samles synodens 200 medlemmer, for at drøfte det foreløbige udkast om kirkens bønsliv. Gudstjenestens form spiller naturligvis en vigtig rolle - ikke mindst på grund af den usikkerhed overfor liturgien, der i vid udstrækning gør sig gældende i denne tid.Men rammen omkring gudstjenesten, kirkebygningen, er også en vigtig ting. På billedet ses det nyrestaurerede kapel i Hørsholm. Man hæfter sig ikke mindst ved alterets ulige "ben". - En løsning der er anvendt i forsøget på at give tabernaklet en på én gang ikke-central og dog central placering."

Arkitekten bag denne betydningsfulde og smukke restaurering, var et medlem af menigheden, arkitekt Flemming Behnke, der senere også blev arkitekt for den nye kirke.

I Katolsk Ugeblad berettes endvidere om det "primære inventar", at det er udført af ludbehandlet fyrretræ og står helt råhvidt mod det mørke broncetabernakel og det mørkebrune keramik dåbsfad. Alteret er opbygget som en tung bordplade, båret af to sokler, en ganske smal og en stor og tung, som i størrelse og proportion svarer til det smukke lave tabernakel, der er udført af den tyske kunstsmed Egino Weinert fra Køln. Krucifikset, der ligeledes er udført af Egino Weinert, fremstillet i stærke emaillefarver og dobbelt, således at det har motiv både set fra kirken og fra koret, hvor præsten læser messen vendt mod menigheden.
Endelig berettes der at det mørkebrune dåbsfad er lavet af søster Maura O.S.B., Åsebakken. Alt sammen inventar, som vi den dag i dag kan glæde os over.

1967 - 1979 Drømmen går i opfyldelse, den nye kirke bygges.

De følgende år var i høj grad præget af de spændte forventninger omkring en afgørelse vdr. Kirkebakkens fremtid, hvor udstykningsplanerne, som nævnt, foreløbigt var udsat. En vis restaurering af kapellet blev derfor foretaget. Endvidere var den periode præget af, at nu skulle resultaterne af Konciliet og senere den danske synode sættes i kraft, således blev 1. søndag i fasten 1970 også starten på den nye messeliturgi. I de følgende år kan man af ***referaterne fra menighedsrådene***, der nu danner hovedgrundlaget for den følgende beretning, læse, at man flere gange drøftede spørgsmålet om "latinsk/dansk eller en ren dansk messe". Et slags kompromis var det måske , at der hver 1. søndag i måneden skulle læses en såkaldt "latinsk højmesse". Langfredag i 1968 bliver kapellet i Hørsholm begavet med det ovenfor nævnte malede krucifiks skænket af den i Vedbæk boende apo-

stoliske delegat *Msgr Bruno Heim*, og ophængt af kunstneren selv *Egino Weinert*, fra Køln. Der var i menighedsrådet "stor tilfredshed med dette og med ophængningen".

"Kirkebidragsordningen" var et andet emne, som ofte var "oppe at vende" på møderne. Hvordan fik man en rimelig tilslutning, således at vi ikke også i fremtiden var helt afhængige af det katolske udlands velvilje?
Foråret 1970 var også tidspunktet for afholdelse af det første menighedsrådsvalg efter de principper, man var nået til enighed om på den danske synode i 1969. Dette valg fandt sted i april måned og blev allerede i november efterfulgt af et valg til det første pastoralråd. Med en valgprocent på 23,8 i Hørsholm, var man bestemt ikke blandt de ringeste. De mange valg på relativt kort tid krævede en stor indsats fra de lokale valgkomiteer, og det blev også vanskeligt så ofte at få tilstrækkelig interesse fra menighederne. Derfor blev det i bispedømmet besluttet fra 1972 at lade valg til menighedsråd og pastoralråd finde sted samtidigt hver 4. år.
I det nyvalgte menighedsråd i Hørsholm var der enighed om at fortsætte det allerede veletablerede samarbejde med rådet i Birkerød, senere udvidet til også at omfatte Hillerød. Dette samarbejde havde sin helt naturlige baggrund i, at præsterne også havde opgaver i disse menigheder. De nordsjællandske menigheder blev herved de første og måske eneste, som gennemførte Synodens tanker om "et regionalt samarbejde" på menighedsplan.
I begyndelsen af 1974 fik menigheden et virkeligt "musikalsk løft" ved gudstjenesterne i Hørsholm, idet pianisten Hanne Petri varetog organistjobbet, tilmed ofte ledsaget af datteren, den senere verdensberømte blokfløjtenist Michala. Det gav virkelig store musikalske oplevelser.
Nu begyndte der også for alvor at ske noget omkring udstykningsplanerne. I februar 1974 blev menighedsrådet af bispekontoret orienteret om en ny udstykningsplan, hvorefter der mod tidligere 8, nu kun skulle sælges 6 parceller, hvilket ville give mere plads til et evt. kommende kirkebyggeri.

Belært af tidligere erfaringer anmodede menighedsrådet nu om en formel erklæring fra Ansgarstiftelsen som betingelse for at godkende den nye plan. En sådan modtog man fra Biskoppen, som Ansgarstiftelsens formand, hvori der blev lovet økonomisk støtte til kirkebyggeriet, "om dette måtte blive aktuelt".
I slutningen af 1975 fik man i menighedsrådet meddelelse om, at p. Muiser, skulle være sognepræst i Hillerød, men fortsætte samarbejdet med p. Gommans, der selv fortsatte som sognepræst i de to andre menigheder, Hørsholm og Birkerød. P. Muiser blev dog inden længe sognepræst i alle tre menigheder efter at p. Gommans " i maj 1976 med omgående virkning havde ønsket at forlade "præstegerningen", som det hed i en udsendt meddelelse.

Til afhjælpning fik p. Muiser inden længe støtte af *pater Georg Heggum S.J.*, der var født 1909 i København, og som tidligere havde været lektor

ved og rektor for Niels Steensens Gymnasium. Han blev nu hjælpepræst i Hørsholm, hvor han var kommet siden sine drengeår som spejder i den katolske spejdertrop II Absalon, der havde en lejrplads og senere en weekendhytte i Stasevang Skov, ikke langt fra Hørsholm. I de 7 år pater Heggum kom til at virke i Hørsholm indtil 1983, levede han fuldt ud op til de stolte traditioner, som kendetegnede de jesuitter, der i slutningen af det forrige århundrede havde grundlagt menigheden. Det hver søndag at få teksten udlagt af en teolog, der tillige var mag. art. i nordisk filologi, var en oplevelse, som vi alle vil huske fra dengang. Pater Heggum blev også på dette tidspunkt et stort aktiv for menigheden i Hørsholm i sit aldrig svigtende engagement i planerne om en ny kirke, som han varmt støttede på sin helt særlige facon.
En ny organist blev det også til nemlig *Ole Palmkvist Knudsen,* der ligeledes kom til at virke i hele 7 år til stor glæde for menigheden. Endvidere tiltrådte den senere *pastor Hans Esmark,* der var født i 1943 i København, som pastoralassistent i de tre menigheder og efter sin præstevielse i 1977, som 2. præst, inden han i 1979 blev sognepræst i Hillerød.

Pater Georg Heggum S.J., der i perioden 1976 til 1983 , som "hjælpepræst" i Hørsholm fik stor betydning for menigheden bl.a. gennem sin utrættelige støtte til "kirkeprojektet", som han da også selv oplevede at se gennemført i 1979.

I begyndelsen af 1977 kom der nu rigtig gang i byggeplanerne efter et møde på bispekontoret, hvor man opfordrede Hørsholm til snarest muligt at udarbejde et skitseprojekt, som kunne fremlægges ved ansøgning om økonomisk støtte i Tyskland til kirkebygningsplanerne, som Biskoppen nu prioriterede højt. I Menighedsrådet blev der straks nedsat et byggeudvalg. I begyndelsen af august 1977 kunne *arkitekt Flemming Behnke,* der som nævnt tidligere havde restaureret det gamle kapel, forelægge en skitse, der blev genstand for en grundig drøftelse i rådet. "Ville der være råd til en kælder til ungdomsaktiviteterne. Kunne problemet "menighedssal" mon klares med "skyde-døre" ind til kirken?" Der var nok at tage stilling til. På rådsmødet den 24. august kunne Behnke og Stig Fjording omdele udkast til den nye kirkes bygge- og driftsbudget, der tillige med præsentationsprojektet skulle danne grundlaget for et møde på bispekontoret, men forinden skulle menigheden orienteres ved menighedsfesten den 4. september.
Der var dog også plads til omtale af de mere jordnære, men absolut meget vigtige aktiviteter i menigheden. Således kunne formanden for menighedsrådet, Wilhelm Meulenkamp, på rådets møde den 24. august 1977 meddele , at fru Nielsen ønskede at holde op med rengøring af kirken efter en hovedrengøring den 25. august. Pastor Muiser ville fortælle fru Nielsen, at rådet accepterede hendes ønske og påskønnede hendes mangeårige arbejde. Man enedes endvidere om, at hr. Kallan ved menighedsfesten skulle overrække hende en gave. Som Fru Nielsens aftager ville Rose Penny træde til. Nok typisk for menigheden, at der altid var nye, der trådte til, når opgaverne skulle løses. Fru Nielsen oplevede dog mange gode år til glæde for hende og menigheden inden hun højt oppe i 80'erne afgik ved døden i 1995.

Den 22. november 1977 afholdtes det afgørende møde på bispekontoret,

hvor repræsentanter fra menighedsrådet i Hørsholm så at sige "skulle sælge projektet" og begrunde nødvendigheden af, at man nu søgte om støtte i Tyskland. Resultatet blev, at Biskoppen lovede at sende en ansøgning til Bonifaciuswerk i Paderborn om støtte til projektet med sin anbefaling.

Et positivt svar herpå fik man i begyndelsen af 1978. Ellers gik foråret med forberedelserne til og afholdelsen af det 3. pastoralrådsvalg. Det fandt sted i midten af april og omfattede, som tidligere nævnt, nu også nyvalg til menighedsråd. På det nye menighedsråds 1. møde den 28. april tog man afsked med fru Åse Enggaard, der takkedes for mange års trofast sekretærindsats siden slutningen af 60'erne.

I juli måned 1978 kunne man søge Hørsholm kommune om tilladelse til at nedrive det gamle trækapel på Kirkebakken, hvor den nye kirke også skulle bygges, lige syd for det gamle trækapel. Det blev besluttet, at nedrivningen skulle påbegyndes den 20. november 1978 med en festlig afsluttende messe den 19. november. Herom berettede Katolsk Orientering under overskriften:

"Menigheden i Hørsholm tog afsked med deres kapel
De første spadestik til den ny kirke, som
skulle stå færdig juni 79, er taget.

Det gamle trækapel fra 1920, som det så ud den dag den sidste messe blev læst 19. november 1978.

Hele menigheden hjælper med at tømme det gamle kapel.

En mørk og trist novemberdag tog menigheden i Hørsholm afsked med dens kirkelige tilholdssted igennem 58 år. Den lille trækirke, Skt. Hans Kapel, skulle forsvinde. Søndag den 19. november kl. 10 blev den sidste messe læst i kapellet. Sognepræsten, p. Muiser iført den gamle messehagel, som var blevet brugt til indvielsen den 18. juli 1920. Pastor Muiser blev assisteret ved messen af menighedens særlige præst p. Heggum.
Pater Heggum understregede i sin prædiken, at kirken er et tegn for verden. I denne kirke skal de kristne søge at virkeliggøre Guds rige i retfærdighed og kærlighed. Selv om dette kan ske uafhængigt af en bygning , må

Guds rige have et tegn, som er synligt. Hermed henledte p. Heggum tanken på det kommende kirkebyggeri i Hørsholm.
Ved messens slutning bar præsterne, ministranterne og repræsentanter fra menigheden kirkens kar, korset og tabernaklet i en højtidelig procession. Hermed var rummet ophørt med at virke som kirke. Det blev nu indrettet til kirkekaffe og mange faldt i snak om gamle dage. Kl. 12.30 begyndte imidlertid det nye afsnit i menighedens historie. Pastor Muiser tager det første spadestik til den nye kirke."

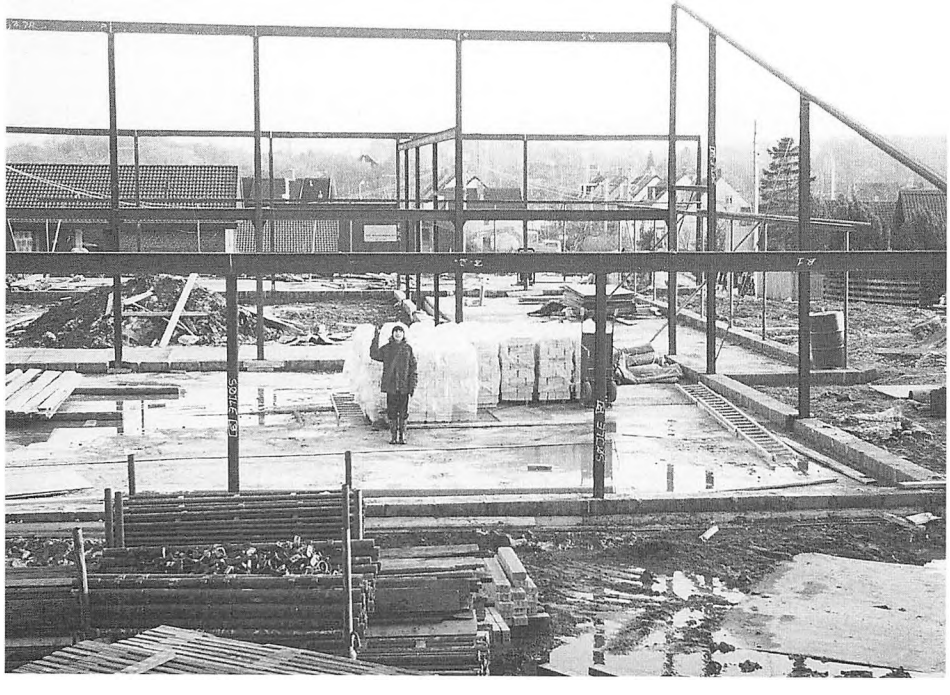
Det første spadestik til den nye kirke. Længst til højre pater Heggum og sognepræsten, pastor Muiser, i midten den nye kirkes arkitekt, Flemming Behnke. Til venstre den tilsynsførende Stig Fjording og en lille let benovet Marguerite Bredholt.

Den nu "kirkeløse" menighed fandt i de kommende 7 måneder et tilholdssted hos St. Josephsøstrene i Mikkelborg, der beredvilligt stillede deres plejehjem Stella Matutinas kapel til rådighed for menigheden i Hørsholm.

Der fulgte nu en særdeles hektisk tid for menighedsrådet under Kjeld Kallans ledelse og ikke mindst for det nedsatte byggeudvalg, hvor Stig Fjording var en yderst effektiv formand, da han selv var uddannet i byggebranchen.Alle var nemlig fast besluttet på at menigheden skulle fejre sin 80 års fødselsdag, den 24/6 1979 i den nybyggede kirke, så der var mindre end et halvt år "at løbe på"!

Resterne af det gamle trækapel blev effektivt fjernet ved en afbrænding inden byggeriet begyndte i starten af 1979. Det blev ikke uden en vis dramatik, man tør næsten sige : "som det sømmede sig" for sådan et så gammelt og veltjent "tempel". Det der skete, var at kommunen, der havde givet tilladelse til afbrændingen havde glemt at underrette det lokale brandvæsen, der derfor mødte op, da de blev alarmeret af bekymrede naboer.

Byggeudvalget, hvis opgave det var at føre tilsyn med byggeriet, herunder føre løbende økonomisk kontrol samt ikke mindst vigtigt, at orientere menigheden, måtte i løbet af den korte tid, der var til rådighed, tage stilling til mange alvorlige problemer, som det fremgår af referaterne fra de afholdte byggeudvalgsmøder. F.eks. om den nye kirke skulle indeholde 120 eller 85 pladser? Skulle det være stole eller bænke? Ovenlysproblematikken. Den asymetriske placering af alteret i kombination med døbefont og tabernakel.Et andet meget vigtigt spørgsmål var, om man oven i alt det øvrige skulle forsøge at få et rigtigt orgel, der som nyt, let kom op på 1/4 milion kr.,

Der var virkelig brug for "vinterforanstaltninger" i foråret 1979! Endvidere ses det jernskelet, der bærer hele den nye kirke.

eller om man kunne være så heldige at overtage det flotte orgel fra det netop nedlagte St. Joseph Hospitals kirke. Endvidere, hvor skulle et orgel placeres? Ikke mindre alvorligt var spørgsmålet om der ville være penge nok til en kælder under menighedslokalerne. Da det tilmed satte ind med hård vinter i foråret 1979, blev "vinterforanstaltninger" for byggeriet et vigtigt punkt. I begyndelsen af marts var man således 5 dage bagud på grund af vinteren og i slutningen af april 12 dage.

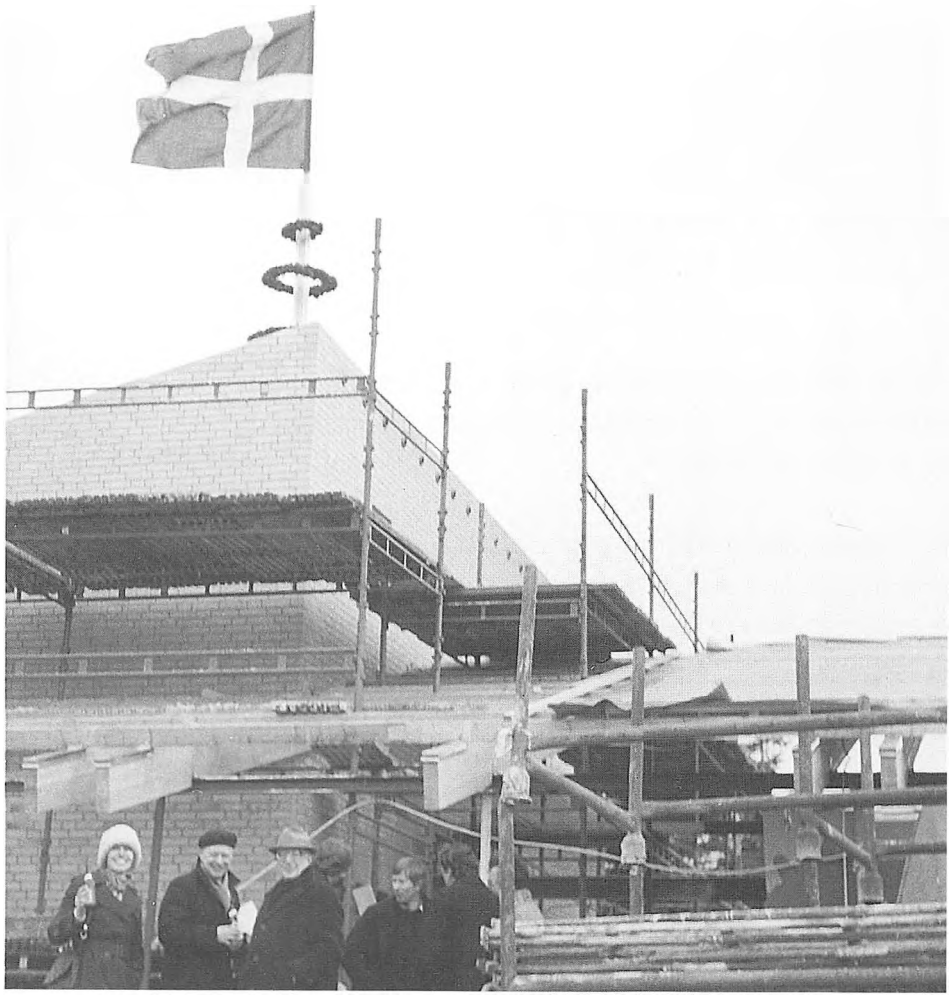
Livet i menigheden fortsatte, om ikke uanfægtet, også i denne periode, hvor midnatsmessen julenat blev fejret på Stella Matutina i Mikkelborg. I slutningen af januar var der koncert, der i samarbejde med AC og Fredens Kirkes kor, der opførte Mozarts messe i B-dur.

Så endelig ved højmessen i Mikkelborg den 2. april 1979 fik menigheden under "meddelelser" besked om, at nu stod det indvendige af den nye kirke klar, og menigheden blev anmodet om at hjælpe til med at male. Byggeudvalgets energiske formand opdelte lynhurtigt de indvendige murstykker i mindre partier, der "blev tildelt" de enkelte medlemmer af menigheden til maling!

Medlemmer af menigheden og sognepræsten i gang med at male hver sit tildelte parti af kirkerummet.

Nu gik det stærkt, fredag den 6. april 1979 var der rejsegilde for håndværkerne, som blev varmt takket af byggeudvalgets formand for deres store indsats på trods af de barske vejrforhold.Opførelsen af den nye kirkebygning var startet den 1. december 1978 og på kun 84 arbejdsdage var det lykkedes for bygmesteren Kay Wilhelmsen at "rejse huset", en beundringsværdig indsats. En speciel tak gik til arkitekten, Flemming Behnke, "for den inspirerende måde, han havde formået at få omsat menighedens tanker til praksis". Den følgende søndag, Palmesøndag den 8. april, sam-

Flaget er hejst over den nye kirke til rejsegilde den 6. april 1979, (palmesøndag).

Grundstensnedlæggelsen Palmesøndag 1979 ved bl.a. Sr. Canisia C.S.J. her overvåget af "den tilsynsførende "udi murerfaget" mere professionelle Stig Fjording.

ledes hele menigheden efter højmessen i Mikkelborg med indbudte naboer til den nye kirke i Hørsholm for at fejre rejsegildet og grundstensnedlæggelsen, der skete "efter alle kunstens regler", idet den blev foretaget af repræsentanter for lægfolket, præster, søstre og bispedømmet, ligesom der blev indkapslet nogle af tidens mønter, en liste over hvem, der indmurede og et dokument, hvor man i dets form og indhold fornemmer pater Heggums, den gamle dansklærers stilsikre formulering:

"Palmesøndag i det Herrens år 1979 i Dronning
Margrethe II's 8. regeringsår, nedlagdes grundstenen
til Sankt Hans Kirke.

Biskop var Hans Martensen,
Sognepræst var Jacob Muiser,
hjælpepræster var Hans Esmark ogt Georg Heggum.
Menighedsrådsformand var Kjeld Kallan.
Organist var Ole Palmkvist Knudsen,
kantor var Live van de Velde.
Arkitekt var Flemming Behnke og
entreprenør var Kay Wilhelmsen.
Stig Fjording førte tilsynet med byggeriet på menighedens
vegne og Roger van de Velde administrerede de indsamlede midler.
Denne kirkebygning skylder
menighedens forberedelser gennem
et halvt århundrede og
tyske katolikkers storslåede gavmilhed
sin opførelse.

Fra 1920 til 1978 benyttede menigheden et lille
trækapel lige nord for denne kirke.

SOLI DEO GLORIA

På Sankt Hans Dag, den 24. juni 1979 blev kirken indviet af Biskop Martensen ved en stor og festlig gudstjeneste.

Herom kunne man dagen efter læse i det lokale dagblad, Frederiksborg Amtsavis.

Kirkeindvielsen Sankt Hans Dag 1979. Menighedsrådsformanden Kjeld Kallan byder alle velkommen i det nye kirkerum

"En festlig indvielse af Skt. Hans Kirke.

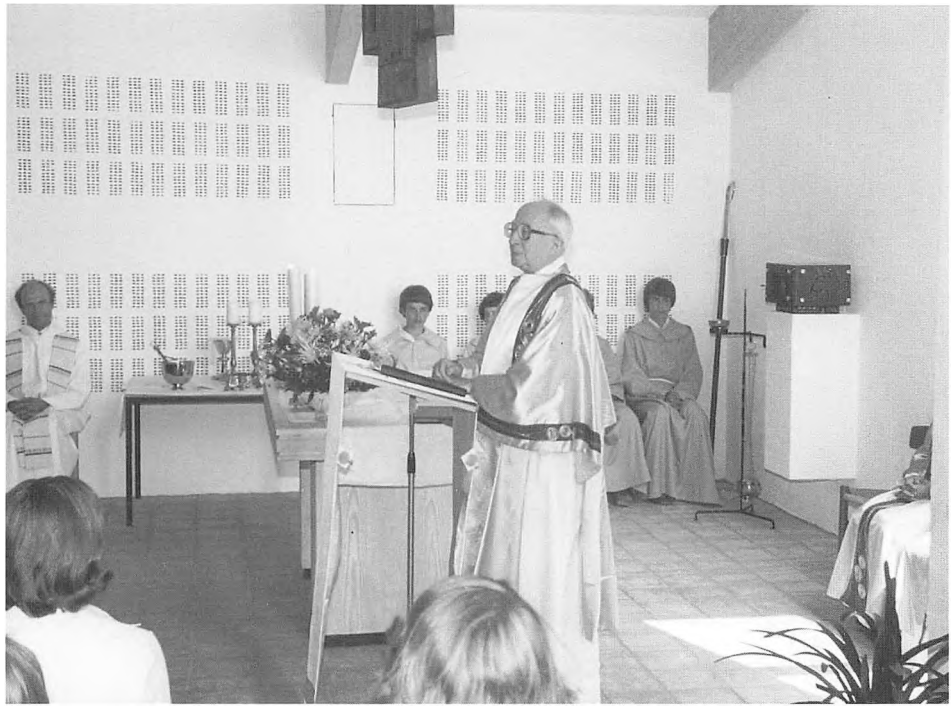
Den katolske Skt. Hans Kirke på Marievej i Hørsholm blev i går indviet under festlige former. Den meget smukke kirke er tegnet af arkitekt Flemming Behnke, Hørsholm, med tilhørende menighedssal, blev indviet ved festmessen kl. 10.00 af Biskop Hans Martensen.

Ved indvielsen af alteret. I baggrunden ses fra venstre bl.a. Biskop Hans Martensen, sognepræst Dela, folkekirken Hørsholm, msgr. Ib Andersen og pater Heggum med bispestav!

En præsteprocession indledte højtideligheden, og i denne sås bl.a. sognepræst H.C. Dela, Hørsholm. Formanden for menighedsrådet, Kjeld Kallan, bød velkommen og selve indvielsen blev foretaget af biskop Martensen, som døbte kirken med vand.
En festprædiken blev holdt af pater Heggum og kirkens sognepræst Jacob Muiser takkede i kirken alle , som havde været med ved opgavens udførelse.

Pater Heggum holder festprædiken, ved indvielsen, som kun han kunne gøre det.

Den første messe i den nye kirke ved pastor Muiser, biskop Martensen og pater Heggum.

Til stede ved indvielsen var en række indbudte gæster. Foruden pastor Dela, deltog borgmester Ove Sundberg fra kommunalbestyrelsen, der har skænket 10.000 kr. til møblering af menighedssalen.
Efter selve festmessen, hvor man iøvrigt indsamlede en smuk pengegave til Mother Teresas arbejde i Calcutta, gik man ud i gården mellem kirken og menighedssalen .

Man samles i gården bag kirken til reception i anledning af indvielsen og Stig Fjording beretter om byggeriet.

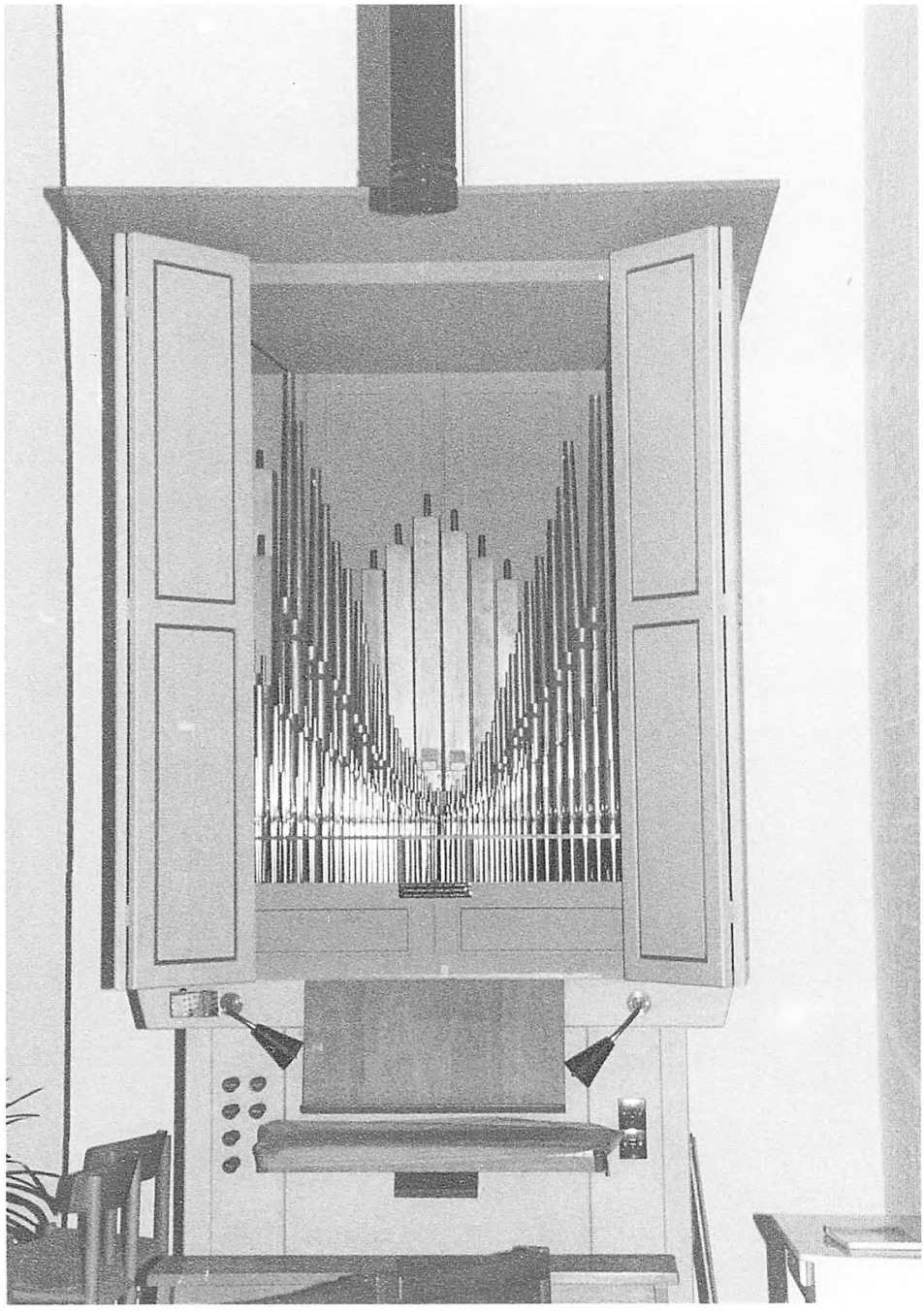

**Fra indvielsesfesten i den nye menighedssal.
Som nr. 2 fra højre ses pastor Hans Esmark.**

Her bød formanden for byggeudvalget Stig Fjording velkommen og fortalte lidt om arbejdet, der lå bag kirkens opførelse.

Bagefter talte biskop Hans Martensen, som også takkede alle og specielt kirkens velgørere i Tyskland, uden hvis hjælp opgaven ville have været umådelig vanskelig.
Pastor H.C. Dela talte og ønskede hjertelig tillykke med den smukke kirke. Det er ikke bygningen, der er det afgørende, men menneskene. Der er en afgørende ting i enheden mellem de to kirker, nemlig en herre, en dåb og en Gud.
Efter talerne hyggede de indbudte og menigheden sig ved en reception og dagen sluttede med en fest i menigheden.

Det nye flotte orgel skæket af St. Joseph Søstrene fra den nedlagte hospitalskirke i Griffenfeldsgade.

Som en passende afslutning på dette afsnit om den nye kirkes opførelse er der kun tilbage at berette, at ved julemessen i den nye kirke kunne man et halvt år senere takket være St. Josephsøstrenes store generøsitet indvie det flotte orgel, man fik forærende fra det nedlagte St. Josephs Hospital i København.

Dette fine orgel blev til at begynde med anbragt foran i kirkerummet til højre for alteret for siden at blive flyttet ned til den blivende plads i bunden af kirkerummet ved siden af indgangen . Herved blev der på orglets tidligere plads nu mulighed for at indrette et "Mariaalter". Der var der igen tale om en smuk gave fra en ældre katolsk kirke, Rosenkranskirken, som var blevet opført 1891-92 i Boyesgade.

Mariaalteret fra den nedlagte Rosenkranskirke i København med den spændende historie.

Mariabilledet har dog sin egen og spændende historie. Rosenkransmenigheden var oprindelig en af de første "udflyttermenigheder" fra St. Ansgars sogn i Bredgade, som *præfekt Grüder* fik oprettet i sidste halvdel af forrige århundrede. Også den gang takket være tyske katolikkers gavmildhed. St. Ansgars sogn var simpelthen blevet for stort, og man ønskede derfor et sogn, der kunne dække områderne Frederiksberg og Vesterbro, og det blev Rosenkransmenigheden. Imidlertid var forholdene meget beskedne og kirkerummets udseende derefter, sikkert ikke mindst, da menigheden ved Rosenkranskirken kunne begynde at sammenligne med den i 1895 opførte Jesu Hjerte Kirke og den i 1917 opførte Sakramentskirke. Ved synet af disse prægtige gudshuse blev ønsket om en større og prægtigere kirke stærkere og mere indtrængende. Som det fremgår af KU 1924, s. 217, og 1925, s. 921 blev der ligefrem i menigheden oprettet en forening "Til kirkens forskønnelse". På trods heraf skete der først noget i 1929, da menighedens unge kapellan, *pastor Hubert Messerschmidt (1893-1979)*, så at sige "tog sagen i egen hånd", og så kan det nok være, at Rosenkranskirken havde skiftet udseende", som det udtrykkes i bogen om Biskop Brems (K. Harmer, Kbh. 1945) s. 145. Efter denne "kirkestorm", "stod der snart ikke andet tilbage af den gamle kirke end murene". Det endte dog med at blive et efter manges opfattelse smukkere kirkerum. Bl.a. blev der indrettet et Mariakapel, hvor det "skønne rosenkransalter fandt plads. Det rige og gedigne træskærerarbejde, skyldes kunsteren *Caspar Weis* i Oberlahnstein.

For den energiske kapellan fik den kraftige restaurering alvorlige konsekvenser, han blev nemlig "landsforvist" til Sønderborg i 9 år, og tilmed fra starten af uden løn, "som blev brugt til at betale for ulykkerne"! Vedrørende de unge præsters ønske om en kunstnerisk og liturgisk fornyelse på dette tidspunkt, kan man læse i *Peter Schindlers,* "Tilbage til Rom", (Hirchsprung 1951)
I 1941 gennemførte Biskop Th. Suhr, som tidligere nævnt, en revision af sognegrænserne i København, hvilket bl.a. førte til, at Jesu Hjerte Kirke blev en sognekirke, mens Rosenkranskirken og sognet blev nedlagt, og området fordelt mellem Jesu Hjerte sogn og Mariakirkens sogn på Frederiksberg. Det smukke Mariaalter blev dog bevaret, og takket være pater Heggum, fik det sin fremtidige plads i den nye kirke i Hørsholm, hvor det blev anbragt til højre for hovedalteret.

En korsfæstelsesgruppe fra det samme Mariaalter blev samtidig anbragt på det nye kirkerums sidevæg.

Et andet festligt minde fra pater Heggums tid som præst i Hørsholm, er den flotte gibsafstøbning af en granitskulptur fra Øster Starup Kirke uden for Kolding i det sydlige Jylland. En kirke bygget for 800 år siden, tilsyneladende en almindelig dansk landsbykirke, "men prydet af det mest storslåede, den hjemlige granitskulptur har at byde på", som det anføres i "Kirker og klostre i Danmark", (Sesam 1995). "Mest helstøbt er nok fremstillingen af Sankt Mikaels kamp med dragen ved syddøren yderst til højre, hvor ær-

Kopien af Danmarks måske allerbedste granitskulptur fra Øster Starup Kirke.

keenglen er fremstillet rolig, om end situationens dramatiske spænding kommer til udtryk i hans flagrende kappe. Med sin stramme komposition er dette relief måske landets allerbedste granitskulptur..."

For at afslutte denne korte gennemgang af kirkerummets inventar, hvor alteret, kors og døbefont tidligere er beskrevet, skal endelig nævnes korsvejen på sidevæggen og ikonen over udgangsdøren.

Takket være en anonym gave blev der i 1993 fra England indkøbt en korsvej med 14 stationer, der blev indviet askeonsdag.

Den smukke døbefont udført af Sr. Maura O.S.B. Åsebakken i 1968

I 1995 skænkede et ægtepar *Monique og Jens Buch* i taknemlighed over deres barnebarn, *Luise Victoria's* fødsel en kopi af ikonen "Gudsmoder Tegnet" til Sankt Hans Kirke. Kopien er udført af den svenske kunstner *Suzanne Linander*, Stockholm.

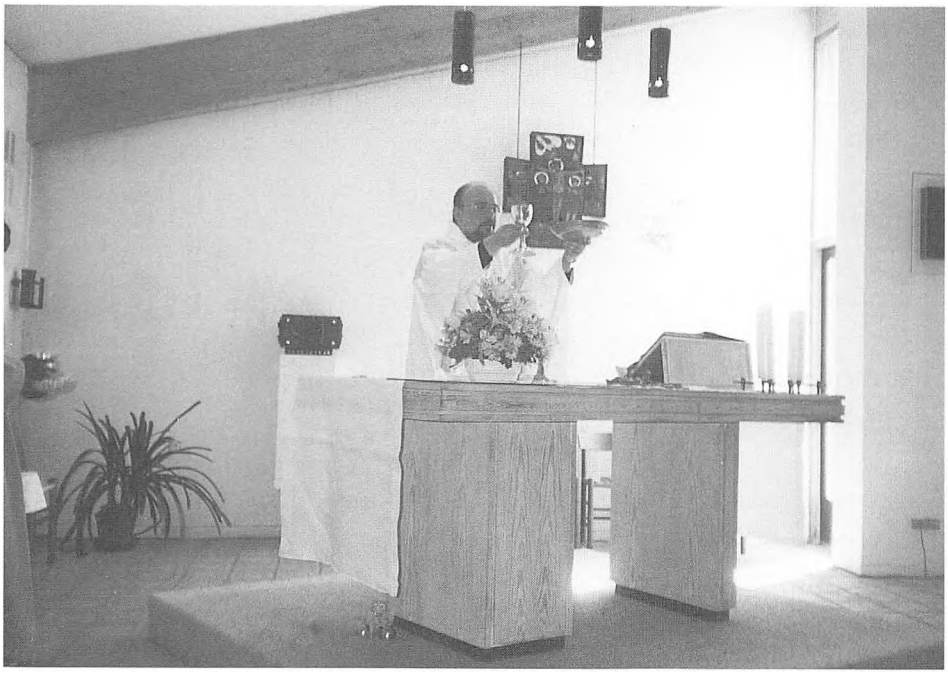
Ikonen viser Maria, som hæver sine hænder til bøn, og barnet afbildes i en lille medaillon inde i mariabilledet, hvilket på græsk kaldes "Guds Moder Orantes".

Uden Jesusbarnet er denne "Orantertype" meget gammel . I Roms katakomber findes omkring 200 af den slags "Orante-billeder", hvor de er et symbol for bøn.Først omkring år 400 begynder man at kalde denne ikontype for Maria. Den ældste er fra år 200 og findes i Rom, Cimitèro Maggiore.
En tilsvarende ikontype, som fandtes i Opstandelseskirken på Oliebjerget i Jerusalem, synes at have haft stor indflydelse på den kristne ikonografi i Konstantinopel.

Maria-Ikonen "Tegnet" over kirkerummets udgangsdør

En meget gammel kopi af ikonen, antagelig fra 1100-tallet findes i St. Katharina-klosteret ved Sinaibjerget i Sinaiørkenen. Ikonen var også populær i Rusland og fandtes i Kiev og var også Novgorod's skytshelgen. Der fandtes en kopi fra middelalderen i Novgorod's katedral, der efter at have været konfiskeret under det kommunistiske styre blev tilbageleveret sammen med katedralen til den russiske kirke i 1991.
Ikonen har fået sit navn "Tegnet" efter profeten Esajas bog kap.7, vers 14:
"Men herren vil selv give Jer et tegn:
Se den unge kvinde skal blive med barn og føde en søn,
og hun skal give ham navnet Emmanuel".

Hele alterpartiet i det nye kirkerum med pastor Nissen bag alteret.

1979 - 1999. De seneste 20 år af menighedens historie.

Om de seneste 20 år op til 100 års jubilæet efter opførelsen af den nye kirke, er der selvfølgelig også meget at berette, det er jo tilmed den tid de fleste vil kunne huske fra. I stedet for en streng kronologisk beskrivelse vil der i det følgende i stedet blive omtalt en række af de forhold, som særligt har optaget menigheden i denne periode med udgangspunkt i menighedsrådets referater og "meddelelser til menigheden"

Undervisningen af børnene i menigheden: For en menighed, der er beliggende langt fra katolske skoler vil undervisning i troen af de kommende generationer altid have en høj prioritet. Således også i Hørsholm faktisk helt fra starten, hvor energiske kateketer som *Fink-Jensen* og senere vincentsøstrene fra Helsingør, påtog sig dette vigtige arbejde. Efter at søstre-

ne af Det Dyrebare Blod i 1959 havde begyndt deres virke på Nordvanggård blev dette sted og ikke mindst søstrene dér, priorinden *Sr. Mamertis, Sr. Neophite* og den i 1989 alt for tidligt afdøde *Sr. Beate,* det fortsatte grundlag for denne undervisning, for de to førstnævnte søstre til den dag i dag. Menigheden i Hørsholm står derfor i en meget stor gæld til disse søstre, der på Nordvanggård, igennem alle disse år hver uge i skoleåret trofast har modtaget børn og unge fra menighederne i Birkerød og Hørsholm til undervisning og forberedelse til 1. kommunion, firmelse og trosbekræftelse, bistået af præsterne og med flere lægfolk som kateketer. Fra Hørsholm bør her især nævnes *Martha Hvidberg, Christa Borup, Åse Enggaard og Stig Fjording, Dolores Bachmann og Sr. Lydia fra Mikkelborg.* Mange af børnene lærte Nordvanggård og søstrene at kende flere år før de med skolestarten begyndte den ugentlige undervisning der. Søstrene, der bla. havde børnehave på Nordvanggård, stillede den til rådighed som "børnepasning" under højmessen om søndagen i Birkerød, hvad mange børnefamilier, også i Hørsholm, havde stor glæde af.

De praktiske problemer med hver uge, gerne torsdag, at få samlet børnene fra Nivå, Kokkedal og Hørsholm og bragt dem frem og tilbage til Birkerød, blev ordnet ved en busordning, som forældrene betalte til og i visse situationer resten af menigheden også støttede økonomisk, når det var nødvendigt. Alle børnene fik i hvert fald den oplevelse at føle, at de hver torsdag ikke var de eneste katolikker i Nordsjælland.

Ungdomsarbejdet: I naturlig fortsættelse af undervisningen følger den videre kontakt med ungdommen. Her har der, som det er nævnt tidligere, siden begyndelsen af 30'erne været udfoldet store anstrengelser i Hørsholm. Her er det igen et stort problem, at mange i menigheden bor ret spredt, hvorfor det er vanskeligt, at samle de unge til møder om aftenen med dårlige trafikforbindelser. Gennemser man menighedsrådets referater fra de sidte 20 år, er det dog tydeligt, at man trods problemerne har overvundet disse vanskeligheder, og har været samlet til KUK-møder op til flere gange om måneden.

Det sociale liv i menigheden: Som nævnt i indledningen udmærker menigheden i Hørsholm sig ved fra starten at have været meget "multi-etnisk". Det har derfor altid været vigtigt hurtigt at komme i kontakt med de nytilflyttede. Hertil har den store forhal som udgør "våbenhuset" til den nye kirke været meget anvendelig, da mange kan mødes der efter søndagsmessen og gør det. Specielt med henblik på at få kontakt med ægtefællerne til de mange udenlandske tilflyttere var der i en længere periode i 80'erne oprettet en såkaldt "Syklub". Den var i sig selv et stykke interessant katolsk foreningsarbejde, der udmærkede sig ved ikke at have nogen bestyrelse, regler eller gejstlig deltagelse, og egentlig heller ikke havde meget med syning at gøre. Man mødtes på skift rundt hos hinanden, og man måtte gerne medbringe noget håndarbejde, deraf navnet! Et af hovedformålene var det at få kontakt med og invitere nyligt tilflyttede kvindelige

medlemmer af menigheden med. Det gav i den periode, det fungerede en meget fin kontakt til nye i menigheden.

Et andet meget effektivt middel til denne kontakt var de årlige aktivitetsdage ved St. Bededag, hvor man ikke mindst de første år efter den ny kirke var opført, samledes for at vedligeholde bygningen. Menigheden havde her det store held i *Stig Fjording* at have en person, der både kunne tilrettelægge og lede en sådan weekend, så den blev virkelig meningsfyldt for alle de deltagende og samtidig meget kontaktskabende. De årlige menighedsfester på Mikkelborg, der tidligere er omtalt, havde en tilsvarende

Der spises frokost i gården under en aktivitetsdag.

Menighedsudflugt til Mikkelborg.

Ved afskedsfesten i menighedssalen for pater Heggum i 1983. Kjeld Kallan fremviser gaven, en tegning af den nye kirke udført af nevøen Kim Brostrøm.

funktion. Også en årlig nytårsfest for dem, der havde lyst, blev en naturlig anvendelse af den nye rummelige menighedssal, som også hver søndag bliver anvendt til kirkekaffe og 1. søndag i måneden til fælles spisning for menigheden. Ved gennemgang af "meddelelser til menigheden", vil man også kunne finde mange tilfælde, hvor hele menigheden efter søndagsmessen inviteres til reception eller frokost i anledning af en familiefest hos et medlem af menigheden. Ligesom gudstjenesterne jule- og påskenat altid afsluttes med en reception for alle.
Et af de meget store årlige projekter, der både involverede store dele af menigheden, gav den "et ansigt udadtil og skabte mange kontakter samtidig med at man virkelig støttede et "godt formål", var de årlige "loppemarkeder" på Nordvanggård sammen med menighederne i Birkerød og Hillerød.

Der festes i menighedssalen. I midten på første række kirkens organist i perioden 1976-83 Ole Palmkvist.

Der åbnes for porten ind til loppemarkedet på Nordvanggård.

For blot som eksempel at nævne ét år, 1985, hvor overskuddet på ca 50.000 kr. gik til ungdomsarbejdet i Nordsjælland og kostskoler i Sydøstbrasilien. Som det vil kunne forstås af det foregående har ikke alene Mikkelborg, men i høj grad også Nordvanggård, og søstrenes aldrig svigtende gæstfrihed dér haft den største betydning, også for menigheden i Hørsholm, som i Nordvanggård næsten har haft en yderlige "sognegård" til gavn og glæde for de mange aktiviteter.

Af det tidligere berettede vil det fremgå, at der siden 1949 med udgangspunkt i, at man havde fælles præster, har været en tæt kontakt med især menigheden i Birkerød og i perioder også med de øvrige menigheder i Nord-

"Den pastorale omsorg" på ældredagen. Pastor Hans Esmark mellem Stig Fjording og faderen Kaj Fjording.

Under måltidet og festligt samvær i menighedssalen på ældredagen

sjælland, Hillerød og Helsingør. Et af de meget positive udslag af dette samarbejde har været den årlige ældredag om efteråret, der bliver afholdt i Hørsholm, oprindeligt på initiativ af *Sr. Marie Auguste van den Dungen* fra Hillerød, der fortsat har været en af de ledende for ikke at sige "bærende kræfter" bag dette meget betydningsfulde arrangement. Her samles gamle og syge til messe med de syges salvelse og efterfølgende middag og eftermiddagsandagt. Det kræver mange frivillige hjælpere til kørsel, servering, madlavning, opvask m.v., som også gerne kommer igen år efter år. Når det som i 1984, den 4/8 kunne ske med deltagelse af den pavelige delegat fra Vedbæk, ærkebiskop Belotti, blev feststemningen yderligere forhøjet!

Det liturgiske liv og de forskellige præsters indflydelse: Som det fremgår af, hvad der er berettet ovenfor, var Hørsholm tidligt med i den liturgiske fonyelse efter Konciliet. Restaureringen af det gamle trækapel i 1967 var et klart tegn herpå. Men opførelsen af den nye kirkebygning i 1979 gav helt nye og storslåede muligheder for ikke mindst menighedens deltagelse i den nye liturgi, og det har man siden da til fulde benyttet sig af. Ikke mindst den stille uges mange smukke gudstjenester har på en helt ny måde kunnet gennemføres i de nye større lokaliteter, hvor selv påskenattens bål giver mere mening i en stor mørk gård. I de seneste år har dette været specielt fremhævet af, at en stor gruppe vietnamesiske unge, så at sige "slår lejr" i menighedssalen fra langfredag til påskemorgen. At se den store forsamling omkring det nytændte påskelys, med de mange herligt lysende mørke barneøjne giver en fornemmelse af kirkens universalitet og tro på dens fremtid. Men også til daglig er der et betydeligt kontingent af vietnamesiske menighedsmedlemmer, som trofast kommer hver søndag, og hvor børnene ivrigt deltager i ministranttjenesten til stor glæde for den øvrige menighed. En gang om året, gerne i december kommer et vietnamesisk kor til Hørsholm og giver et herligt tilskud til en "dansk/vietnamesisk højmesse",

som får en til at værdssætte den helt specielt medlevende og smukke musik. Det liturgiske liv har i Hørsholm igennem mange år haft tradition for ikke kun at udfolde sig om søndagen. Således har der igennem lang tid været i hvert fald en messe i løbet af ugen. Igennem de seneste mange år tirsdag aften og torsdag formiddag, der hver gang samler sin lille specielle menighed af dem, der har mulighed for at deltage.
Et andet aspekt, som Konciliet satte fokus på, var det økumeniske samarbejde. Det har i Hørsholm udmøntet sig i efterhånden årlige møder mellem den katolske menighed og den folkekirkelige i Hørsholm og Rungsted med indledende fælles gudstjenester og efterfølgende møde. Pavens besøg i Norden i 1989, hvor en af de store messer fandt sted på Magleås, "indenfor sognets grænser" fik selvfølgelig også mange deltagere fra Hørsholm.

Den 5. juli 1997 var der i kirken bryllup for Ha Va Minh og Tran Thi Hong-Que. Bagefter var der vietnamesisk byllupsfest i menighedssalen hvor bl.a. menighedsrådsformanden Torben Johansen var blandt gæsterne.

Som ***bilag*** til denne beretning er der bl.a udarbejdet en fortegnelse over de præster, der har haft deres gerning ved St. Hans menighed siden starten i 1899. Mere end 20 præster bliver det ialt gennem de 100 år. Store personlige ofre er bragt for at betjene denne, i hvert fald i starten fjerntliggende menighed, så det er derfor sikkert forkert og lidet rimeligt, at nogle af disse mange pæster i det foregående er fremhævet fremfor andre. Hver og en har de givet været med til at præge menigheden i Hørsholm, og de personer, den til enhver tid har bestået af.

Som et festlig eksempel på, hvordan en præsts indflydelse kan få indvirkning også lang tid ud over hans embedsperiode kan det fortælles, at når menigheden i Hørsholm til højmessen om søndagen synger nr. 435 i Lovsang, "Mægtigste Kriste", så rejser alle sig op ved starten af 3. vers, "Fred udi Kirken....", som afsynges stående. Forklaringen herpå er, at det lærte pater Heggum menigheden antagelig for næsten 20 år siden. Det var nemlig

Pater Heggum på vej ind i kirken til søndagsmessen.

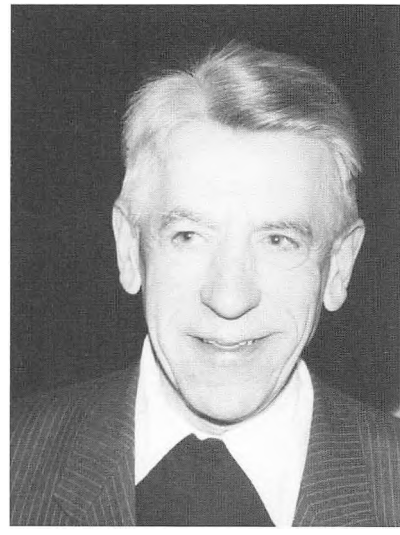
Kong Frederik IX's(1899-1972) yndlingssalme, som altid blev afsunget efter majestætens ønske som sidste salme ved bispevielserne i Frue Kirke, hvor han så personligt havde lært menigheden der, og efterhånden i meget af det øvrige land, at afsynge sidste vers stående. Således også ved hans begravelse i Roskilde Domkirke i 1972, hvor det ganske Danmarks befolkning kunne se, at hele kongefamilien rejste sig op ved 3. vers i majestætens yndlingssalme. "En sådan tradition er værd at bevare", som pater Heggum udtrykte det. Og det har man så fortsat med at gøre i Hørrsholm, hvor det nu 16 år efter, at pater Heggum ophørte, fortsat er en kær tradition, som man værner om.

Da pater Heggum i 1983 efter mere end 7 års tjeneste ikke længere var i stand til at fortsætte sit virke som "hjælpepræst" for menigheden i Hørs-

Pater Sanders og Heggum til middag hjemme hos menighedsrådsformanden 1997, hvor man udveksler erindringer.

holm, viste jesuitterordenen i Danmark på ny, at man fortsat følte et ansvar for den menighed, man havde stiftet 84 år tidligere ved først at sende *pater Gerhard Sanders S.J.*, der var født 1937 i Niedersachsen, og som tidligere havde været præst ved den katolske kirke i Århus og sognepræst ved Jesu Hjertekirken i København, og som ved siden af sin nye gerning i Hørsholm blev formand for Niels Steensens Gymnasium, og som hans efterfølger i Hørsholm fra 1987 *Pater A. Ziggelaar S.J.*, der var født 1928 i Amsterdam, og som underviste på Lærerhøjskolen. Disse to præster udførte hver for sig et stort og fortjenstfuldt arbejde sammen med *pater Muiser*, der fra Birkerød fortsatte med at være sognepræst for både Birkerød og Hørsholm. Det er nok i meget høj grad dem, vi kan takke for at have været med til at skabe det menighedsliv, der har udfoldet sig i Hørsholm gennem de sidste 20 år.

Pater Ziggelaar S.J. som i perioden 1987-88 med "stor ildhu" påtog sig opgaven som præst for menigheden i Hørsholm

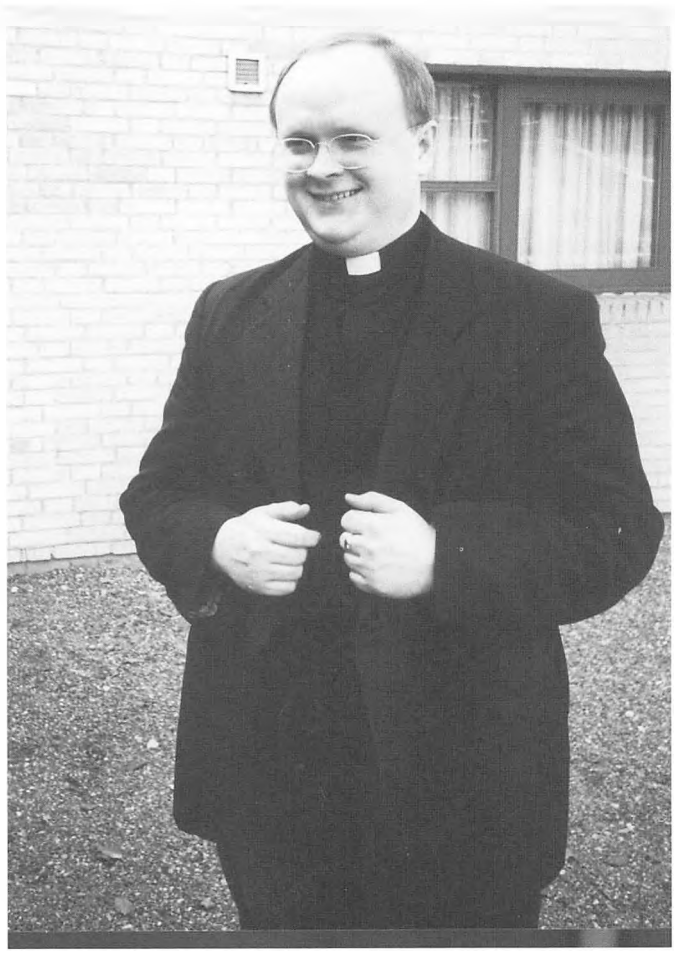
I 1988 fik menigheden i Hørsholm, som efterfølger for pater Ziggelaar, en ung dansk præst *Peter Nissen,* der var født i København i 1948 og præsteviet i 1979 og som tidligere havde virket ved Sakramentskirken og den nye Johanneskirke i Søborg. Han var præst for menigheden indtil 1991, hvor han blev sognepræst i Åbenrå. Her døde han alt for tidligt, kun kort tid senere begrædt af mange også i Hørsholm, som altid vil mindes ham som en særdeles god prædikant og sjælesørger

Da arbejdet med menighederne i Birkerød og Hørsholm faktisk efterhånden var så omfattende, og pastor Muiser efterhånden var 67 år, krævede det 2 præsters virksomhed, eller udtrykt på en anden måde, en præst til at hjælpe sognepræsten i Birkerød og Hørsholm, specielt med henblik på Hørsholm. Det var derfor med stor spænding, at menigheden i Hørsholm i 1991 så fremtiden i møde. De mange ældre præster i bispedømmet og de relativt få nye unge præster viste tydeligt, at der ikke længere var nogen garanti for at få en ny præst i Hørsholm. Til alt held var det imidlertid lykke-

Her ses ved festen i menighedssalen i anledning af den nye kirkebygnings 10 årsjubilæum i 1989 den af alle meget afholdte pastor Peter Nissen i gang med at holde tale med bl.a. biskop Martensen, som andægtig tilhører.

Den nye sognepræst, pastor A. Pupuga C.M.

des sognepræsten i Helsingør siden 1971 *Pater G. Coenen C.M.*, at formå en ung ordensbroder fra Polen, *Pastor Andrzej Papuga,* der var født i 1961 og præsteviet 1986, at komme til Danmark for at virke der. Efter en intensiv sprogundervisning og et højskoleophold på Askov var han nu klar til at tage gerningen op i Hørsholm til stor glæde for menigheden. Allerede i 1993 var han på grund af pater Muisers sygdom nødt til også at overtage sognepræstegerningen i såvel Hørsholm som Birkerød med pater Muiser som "assisterende præst". Så den unge nye præst fra Polen fik hurtigt nok at se til.

Den 11. december 1996 kunne man i Katolsk orientering under overskriften **"Ord på vejen nu ét år"**, læse bl.a. følgende:

"Et nyt tidsskrift er opstået iblandt os med titlen "Ord på vejen". Hidtil er udkommet nr. 1 - 5, det kunne derfor være rimeligt nærmere at vurdere, hvad det egentlig er for noget.
Idag tæt på udløbet af den 1. årgang har den nye ide vist sig at være rigtig. Specielt hvis man holder fast ved, hvad det ikke skal være. F.eks. en erstatning for Katolsk Orientering. Hvem ville dog undvære hver 14. dag at fornemme, at der fortsat var tale om en universel kirke. Endvidere skal det nye tidsskrift ikke være noget, der overflødiggør den ugentlige søndags

Pastor Papugas "reklamebrøl" for sit nye tidsskrift, der som plakat i flere katolske kirker vakte megen moro, når menigheden efter søndagsmessen - med tilhørende prædiken- fik øje på plakatens tekst, på vej ud af kirken

prædiken. Det hverken kan eller skal det nye tidsskrift gøre. Det er vigtigt her at holde fast ved den store forskel, der er og må være på det talte ord og det skrevne.

For dem, der ikke har mulighed for at komme til gudstjeneste hver søndag må den skrevne søndagsprædiken imidlertid klart være en hjælp i nøden. For alle os andre, der har den lykke og ballast også at kunne få ordet forkyndt mundtligt hver søndag, kan de skriftlige prædikener tjene som en fortræffelig forberedelse til søndagens tekster, som ofte tilsammen udtrykker en ide, som det undertiden kan være vanskeligt at få fat i når man under oplæsningen af den 1. læsning så at sige "dumper lige ned i det Gamle Testamentes ufattelige dybder." At redaktionskomiteen i hvert nr. har ladet en ikke-gejstlig prøve pennen er ikke bare en god udfordring til de pågældende, men måske også for læserne.

Redaktionen tæller søstre fra to forskellige søsterordener, søstrene af Det Dyrebare Blod, Nordvangggård og St. Josephsøstrene i Mikkelborg, der henholdsvis bl.a. besørger renskrivningen og udsendelsen, samt lægfolk og sognepræsten i Hørsholm, der er ideens fader, hvilket er et udmærket udtryk for, hvordan man også idag kan aktivere "sognekvæget".
Her var der tale om et helt nyt initiativ, som den unge sognepræst fik sat i værk til glæde for hele bispedømmet og efter sigende også med læsere i de øvrige nordiske lande for slet ikke at nævne Færøerne og Grønland. Et initiativ, der får resten af menigheden til at "ranke ryggen og løfte hovedet."
Som et yderligere **bilag** til denne beskrivelse af Hørsholms menigheds hi-

storie er medtaget en fortegnelse over forstanderskab, forvaltningsråd og menighedsrådsformænd ved menigheden i Hørsholm gennem de 100 år. Denne fortegnelse viser kun et beskedent fåtal af de lægfolk, der gennem deres indsats på mangfoldige områder har været med til "at holde menigheden i live". Ikke altid og langt fra ofte nok, tænker man på det store arbejde, der ligger bag de smukke søndagsmesser, for slet ikke at tale om de store kirkelige højtider. Mangfoldige er de opgaver, der fortsat eller i hvertfald på visse tidspunkter skal løses i en menighed for at det hele fungerer: såsom blomster til alteret, vedligeholdelse, tilsyn med kirkebygningen, liturgiforberedelser, paramenter og sakristan, marialys, julekrybbe og -træ, palmegrene for ikke at nævne rengøringen og lektortjenesten.

De "kirkelige meddelelser", der oplæses hver søndag, og som også har været flittigt benyttet som grundlag for denne beretning, giver et fingerpeg om hvilken stor indsats, der er tale om, og som idag med få præster bliver simpelthen den nødvendige forudsætning for at bevare en levende menighed. Og det kan man vel godt tillade sig at kalde den nu jubilerende menighed i Hørsholm.

Fra den nyeste tid. Foråret 1998, firmelse i Hørsholm ved den nye biskop C. Kozon. Her ses foran kirken firmanderne, biskoppen, sognepræsten og ikke mindst de herlige vietnamesiske ministranter.

På biskop Th. Suhrs 100 års fødselsdag den 24/1 1996 ses her fødselaren, omgivet af efterfølgeren biskop Martensen og dennes efterfølger biskop Kozon.
Som overhoveder for den katolske kirke i Danmark i tilsammen mere end et halvt århundrede har de alle haft, eller for den yngstes vedkommende, sikkert vil få en stor indflydelse på kirkens fremtid i Danmark og dermed også stor betydning for menigheden i Hørsholm.

Som en passende afslutning et citat af den nylig afdøde Biskop Th. Suhr fra et festskrift til forgængeren Biskop Brems 50 års præstejubilæum i 1945:

"Hvor meget end tiderne og
opgaverne ændrer sig
og kan gøre det nødvendigt at finde
nye veje frem
bygger vi altid på vor fortid, og det er
god katolsk
skik at vise ærbødighed mod dem, der
måtte plante
og vande, for at senere tider kunne
bringe en høst
i lade."

Bilag 1.

Fortegnelse over præster ved St. Hans menighed
Menigheden hørte fra dens oprettelse i 1899 til 1929 under St. Andreas menighed i Ordrup, herefter fra 1929 under St. Vincents menighed i Helsingør indtil 1948, hvor den bliver et selvstændig sogn

Sognepræster	***i Hørsholm:***	
1913 - 1921	F. Evers S.J	***Sognepræst***
1922 - 1929	L. Günther S.J	***Sognepræst***
1929 - 1948	M. Flynn C.M.	***Sognepræst***
1948 - 1952	P. van der Stok	***Sognepræst***
1953 - 1976	G. Gommans C.M.	***Sognepræst***
1976 - 1993	J. Muiser C.M.	***Sognepræst***
1993 -	A. Papuga C.M.	***Sognepræst***
Andre præster	***i Hørsholm:***	
1899 - 1912	J. Svensson S.J.	***Præst***
1912 - 1914	V. Irlenborn S.J.	***Præst***
1912 - 1920	A.Meyer S.J.	***Præst***
1920 - 1924	J. Droste S.J.	***Præst***
1922 - 1928	H. Lucas S.J.	***Præst***
1922 - 1928	V. Paulus S.J.	***Præst***
1926 - 1929	M. Spaus S.J.	***Præst***
1928	H. Schalk S.J.	***Præst***
1929 - 1947	J. W. Kelly C.M.	***Præst***
1953 - 1976	J. Muiser C.M.	***Præst*** derpå sognepræst
1976 - 1983	G. Heggum S. J.	***Præst***
1977 - 1979	H. Esmark	***Præst***
1983 - 1987	G. Sanders S.J.	***Præst***
1987 - 1988	A. Ziggelaar S.J.	***Præst***
1988 - 1991	P. Nissen	***Præst***
1991 - 1993	A. Papuga C.M.	***Præst*** derpå sognepræst

Bilag 2.
Fortegnelse over tidligere forstanderskab og forvaltningsråd ved menigheden i Hørsholm ifr. Katolsk Håndbog for Danmark.

1922	***Forstandere***	W. Hess,. Stefan Fink-Jensen
1927	***Forvaltingsråd***	K. Kallan, J. Müller
1932	***Forvaltningsråd***	K.Kallan, J. Müller, J. Olsen
1943	***Forvaltningsråd***	J.Müller, J. Olsen
1967	***Forvaltningsråd***	Fl. Behnke, Maria Brandt, Aase Enggaard, Kj. Kallan, Myrto Kallan, Kj. St. Knudsen

Fortegnelse over menighedsrådsformænd ved St. Hans menighed siden oprettelsen af menighedsråd i 1970.

1970 - 1976	Jørgen Bredholt
1976 - 1980	Kjeld Kallan
1980 - 1982	Vilh. Meulenkamp
1982 - 1986	Stig Fjording
1986 -	Torben Johansen

Bilag 3.
Den af Hr. Knud Kallan til menighedens 20 års jubilæum forfattede psalme, der blev afsunget "med Biskoppens tilladelse" efter Sankt Hans-festmessen der blev fejret i kapellet den 23. juni 1929.

Den hellige Johannes Døberen.

Hellige Johannes din Røst fra ørkenen naar,
Ud til hele Verden med Bud om Herrens Aar:
Ser I det Guds Lam, som borttager Synd fra Jord,
"Følg ham, thi han aabner sin Favn for hver som tror"
Hellige Johannes - bed for os!

Hellige Johannes vi lytter til din Røst
Som de to, der fulgte med Lammet, Verdens Trøst.
Lad os dasom hine berede Herrens Vej
Stierne udjævne, bed, at vi trættes ej!
Hellige Johannes - bed for os!

Hellige Johannes, som ved Jordans Flod
I den golde Ørken formanede til bod;
Hør os naar vi beder om Hjælp i Livets Strid,
Så vi ikke vakler i Sorg og Modgangstid.
Hellige Johannes - bed for os!

Hellige Johannes, naar i den sidste Stund
Alle onde Magter vil Lokke os paa Grund,
Bed at vi maa føres til Gud i sikker Havn
Hist med alle Helgen lovprise Jesu Navn!
Hellige Johannes - bed for os!

Bilag 4.

Anvendt litteratur

P.F.Tryde: Erindringer fra Hørsholm 1889 - 1940, Hørsholm 1983

Sankt Andreas Kollegium, Mindeskrift, Kbh. 1923

Arild Pollestad: Min Islandsfærd, Oslo 1986.

Den katolske Kirke i Norge, Oslo 1993.

Nordisk Ugeblad for katholske Kristne, Kbh. 1929.

Katolsk Håndbog for Danmark 1943 og 1983.

Y. M. Werner: Wärldsvid men främmande, Upsala 1966

B. H. Frosell: Omkring jesu Hjerte, Kbh. 1995.

S. Olden Jørgensen: Skt. Andreas Kirke 1873 - 1998, Kbh. 1998.

"Kirken der aldrig blev til noget"
Som det fremgår af teksten, blev der i 1920 skænket et efter datidens forhold formidabelt beløb på 20.000 kr. af en anonym giver til bygning af en ny stenkirke i Hørsholm. En af betingelserne var dog, at det fremtidige gudshus skulle bygges i "spidsbuestil".
Omslaget viser et af de mere fantasifulde udkast. En sådan "minidomkirke" på toppen af kirkebakken ville nok have været noget af en særpræget seværdighed midt i det senere villakvarter.

LOKALHISTORISK
ARKIV

Karlebo Kommunes Biblioteker
3380087250